ŞİZOFRENGİ

bütünüyle kuşkudayız

SAYI: 3 HAZİRAN 1992

aşk pazarında bir müflis:
Kıskançlık

ANNENİN KARANLIK YÜZÜ

Belleğini yitiren toplum

Anti-Oedipus

hangi psikiyatrist?

Umut yok
yalnızca sürgit
mücadele var
bu bizim umudumuz.
Deliliğin dili işte bu
cümleyle başlar.

David Cooper
("Language of Madness")

Şizofrengi.
İki ayda bir çıkar. (Bunu söylemiştik aslında)
Haziran 1992. Sayı. 3

SAHİBİ VE YAZI IŞLERİ MÜDÜRÜ
Ayşegül Akyapraklı hanımefendi

YAYIN KURULU
Fatih Altınöz, Güno Bilger, Banu Büyükkal,
Kültegin Ögel, Yağmur Taylan.

YAPIM, TASARIM
MEDEA
(Eskiden isimleri Graf'tı.
Şimdi MEDEA. Adamlar aynı adam.
Bir türlü taşınamadılar, gitti.)

KATKIDA BULUNANLAR
Peykan Gençoğlu, Hakan Atalay, Mün Ferit dergi toplantıları, Lloyd Cole, Nehir Büfe'nin sahibi Nehir Abi, Serdar Koçak Mehmet Şenol ve Niva'sı, paket paket sigara, Nevzat Çalışkan, M. Ç., R. G. Ö., patlıcanlı pastanın silinmeyen hayali, Peter Gabriel'in Türkiye'ye gelme ihtimali, Mustafa Şafak, Tevfik Başer'in Elveda Yabancı'sı, Adnan Özdemir, Kültegin'in külüstür arabası, Süha Tuğtepe, Erdoğan Özmen, Toni Childs, Durul Taylan, Eskişehirden Aylin, S.K., Ankara'dan Aziz Ediz, Talip Özcan, Işıl Dirican, Beyoğlu'nda rakı satan bütün Tekel bayileri, Changes dergisi, Baharın aşk dolu havası, Güno'nun bilgisayarı, küçük İskender, Dergiyi okuyan bütün dostlarımız, S.O, Zeynep Başkaya, Ebru Güven, matbaacı Metin, J.G, H.K, dergiyi size ulaştıran kitabevleri, Dolunaylı geceler, Kemal Sayar, Bir Psikiyatr Psikanalist, PTT'nin PT kısmı,The Cure,Haydar Ergülen, New Model Army.
YAZIŞMA ADRESİ
PK 187 Bakırköy-İstanbul.

- Ad ve soyadlarının baş harfleriyle belirtilen yazarlar, bir dönem tedavi amacıyla psikiyatri kurumlarında bulunmuşlardır.
- Özellikle Psikoloji, Sosyoloji, Felsefe, Antropoloji alanında öğrenim gören üniversiteli dostlarımız, hocalarınıza sınıf geçebilmek için yazdığınız dönem ödevlerinizi, makalelerinizi bize ulaştırın, yayınlayalım. Güzel şeyler hepsi biliyoruz. Raflarda tozlanmasınlar. Onları üniversitelerin esaretinden kurtarın.
- Dergimizin 1. sayısı yeniden basılıyor. Haziranın göbeğinde kitabevlerinden edinebilirsiniz.
- Ee daha daha nasılsınız bakalım.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Aşk Pazarında Bir Müflis: Kıskançlık	*Yağmur Taylan*	4
Tabu Sabahında Basın Toplantısı	*küçük İskender*	6
Bakmalar Şehri ve Zaman	*Serdar Koçak*	7
Mantık-Dil-Dünya İlişkisi Hakkında Bir İki Söz	*Talip Özcan*	8
Saksağan Kuşu	*M.Ç.*	11
Anti Oedipus	*Sherry Turkle*	12
...	*Ş.D.*	15
Ses Çıkarmayan Adamın Halet-i Ruhiyesine Giriş	*Kültegin Ögel*	16
Annenin Karanlık Yüzü	*Adnan Özdemir*	17
Belleğini Yitiren Toplum	*Russel Jacoby*	18
Rivayet	*Ediz Evrenosoğlu*	20
Bir Vaka Takdimi (R. D. Laing'den)	*Peykan Gençoğlu*	21
Ampirisizm, Dil ve DSM-III-R	*Erdoğan Özmen*	22
Kaos	?	24
Akrostiş Kamile	*R.G.Ö.*	25
Paneller ve Bilgi(m)ler	*Fatih Altınöz*	26
Uçurma Ayrıcalığı	*Haydar Ergülen*	28
Hangi Psikiyatrist?	*Bir Psikiyatr Psikanalist*	30
Di-dim Di-dim	*J.G.*	32
İç-kin	*G.B.*	33
Delilik Üzerine Konuşmalar -3-		34
Yalnız Değilim!	*S.K.*	35
60'ların Hareketleri	*Cornelius Castoriadis*	36
Hayatımın En Güzel Sahneleri -2-	*Durul Taylan*	38
İzm'ler	*Süha Tuğtepe*	39

Kıskançlığın modern zamanlara dek yolculuğu, diğer başka duyguların,

Aşk Pazarında Bir Müflis

kıskançlık

tutkuların kapsamında ele alınması gerekliliğinden çok kapsamlı ve dikkatli bir araştırmayı gerektiriyor. Mullen bu yolculuğu ayrıntılı bir biçimde inceliyor, ancak onun asıl derdi modern toplumlarda kıskançlığın algılanış biçimi.

Y A Ğ M U R T A Y L A N

Kökleri insanlık tarihi kadar eskilere uzanan, bir zamanların büyük aşklarına yoldaşlık etmiş tutkuların olmazsa olmaz üyesi, her dilde kendini derin çağrışımlarla süslemiş, şimdilerde ise yavaş yavaş bir köşeye bırakılmaya başlanan bir duygu, Mullen'ce "bir düşünce, duygu ve davranış kompleksi": Kıskançlık. Psikiyatrın karşısına bir çok aldatıcı formda çıkabilen, tutkulu bir aşkın göstergesinden sanrılar gibi psikopatolojik fenomenlere kadar geniş bir yelpazede görünür hale gelen bir tutku.

Psikiyatrik bir bozukluğun tanımlanabilir bir belirtisi olarak değil de, ilişkilere yönelik anlaşılabilir bir tehdit bağlamında düşünüldüğünde 'normal' ve 'patolojik' kıskançlık arasındaki ayrım ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkıyor, davranış ve deneyim açısından normalitenin sınırlarının berrak olmayışıyla bu sorun şiddetleniyor gibi görünüyor. Mullen "Jealousy: Pathology of passion-Kıskançlık: Tutkunun patolojisi"* adlı yazısında bu noktadan başlayarak Batı Toplumlarının tarihi boyunca, kıskançlığın yörüngesine takılıyor. Bir zamanlar kontrolsüz kaldığında patolojiye varan, bireysel-toplumsal değerleri ifade eden ve sürdüren bir role sahipken, bugünlerde liberal bireycilik ve onun fikirler ve insanlar dünyasının etiğine karşı ciddi bir saldırgan konumuna düşüyor kıskançlık. Artık o kaçınılması, uzak durulması gereken çağdışı bir deneyim. Mullen yolculuğu boyunca duyguların ve arzuların diliyle konuşacak olursa kendi kültürünün diliyle sınırlı olduğunu ve deneyimlerini var olan sözcüklere uydurma zorunluluğunda olduğunun farkında. Bu yüzden başlamak için kendi kişisel gelişiminin ve kültürünün sözcüklerinin arkeolojisine dalmak zorunda olduğunu söylüyor biraz da Adorno'dan dem vurarak.

Kıskançlık 14. yüzyılda şevk, gayret, bağlılık anlamında kullanılıyor, değer verilmiş, sahiplenilmiş bir şeyi korumak için aşırı üzerine düşmeyi, ilgi göstermeyi imliyor. St. Augustine'e atfedilmiş eski bir ibarede şöyle deniyor: Kıskanmayan aşık değildir. Sonraları Shaekspeare kıskançlığı kaba ve saldırgan bir onur duygusunun yönlendirdiği, insana özgü, kendinde bir hata olarak ele alıyor. Ünlü Othello'da Emilia, Desdemona'ya şöyle diyor: "Hiçbir zaman belli bir sebepten kıskanç olmadılar, kıskanç oldukları için kıskançtırlar. Bu kendini peydahlayan, kendi kendini doğuran bir canavardır." Shaekspeare kıskançlığın da dahil olduğu tutkuları toplumsal rolünden soyutlayarak, kişisel yetersizliklere bağlı bir birey hatasına kaydırıyor. Sonelerinde duyguyu bir enfeksiyon, aklı da onu tedavi etmeye çalışan bir hekim gibi tasarlıyor. Hekimin ise bunu hiç bir zaman ba-

şaramayacağını düşünüyor.

17. ve 18. yüzyıl Avrupasında, aklın öne çıkmasına koşut olarak tutkular kişiyi davranışa yönlendiren "motive edici güç" olarak tanımlanıyor. Tutkuların edime neden oldukları, ancak bu tür edimlerin kontrolsüz ve uygunsuz olmaya aday oldukları düşünülüyor. Akıl, tanrısallıkla paylaşılmış, deneyimle değiştirilebilir ve eğitime açık olması nedeniyle duygulara göre daha avantajlı olarak algılanıyor.

18. yüzyıl sonlarına doğru akıl ve duygu arasındaki bu kesin ayrım biraz olsun kabalığını kaybederken, akıl zaten duygu tarafından oluşturulmuş bulunan edimin sürecine, onunla bağlantılı olarak yerleştiriliyor, nesnenin seçimini, sevgi nesnesinin uygunluğunu atıyor.

19. yüzyılda duygular en azından edebiyat ve bilimde (akademik veya popüler), geçici ve organik anlamları içselleştirmiş, belli bir özellik olmaktan çıkıp bir durum halini alıyorlar, durağan olmayı bırakıp, kişiyi karakterize eden kalıcı değerlerden ve ahlaksallıktan bağımsız istem dışı tepkiler haline geliyorlar. "İçgüdü ve biyoloji", "tepki ve refleks": Bunlar duygulara uygun sözcükler oluyorlar.

Kıskançlığın modern zamanlara dek yolculuğu, diğer başka duyguların, tutkuların kapsamında ele alınması gerekliliğinden çok kapsamlı ve dikkatli bir araştırmayı gerektiriyor. Mullen bu yolculuğu ayrıntılı bir biçimde inceliyor, ancak onun asıl derdi modern toplumlarda kıskançlığın algılanış biçimi. Bakın ne diyor: "Modernizm ne kıskançlığın bireysel haklara ve özgürlüklere dair liberal fikirlere saldıran müstesnalık iddiasına, ne de aşkın pazar yerinde duygusal bir müflis konumuna düşmüş kıskanç insana yer bırakmaz. Bireysel hakların ve toplumun en üst noktası olduğu konusundaki iddialar, bu tür kavramları ihlal eden ahlaki veya etik iddiaları marjinalize eder.

... Artık bireyin tabi olduğu kollektif, toplumsal hatta kişilerarası boyut kaybolmuş, yerine bireysel tüketicinin hükümranlığı kavramı getirilmiştir."

Biz özgür cinselliğin baskılandığını varsayarken acaba, tam tersi bir söylemle mi karşı karşıya bulunuyoruz? Lawson'un 1987 yılında yaptığı bir araştırmada evli erkeklerin %60'ının, evli kadınların %50'sinin evlilik dışı cinsel ilişkileri olduğunu, üstelik bunların hatırı sayılır bir bölümünün de birden çok ilişkisi bulunduğunu saptadığı göz önüne alınırsa Mullen'in endişelerine hak vermemek elde değil. Görülüyor ki, yaratılan, beslenilen ve yeniden üretilen orta sınıf ahlakı tüm bu aldatıcı görüngüler perdesi altında gizliden gizliye bireyi bu tüketimin kucağına atıyor.

"Zina, kitlelerin katıldığı bir spor haline gelmiştir. İnsanlar erotik ilişkilerini değiştirmek ve çeşitlemek hakkına her geçen gün daha fazla sahip çıkmaktadır. Bu durumda parçalanmış, yalıtılmış bireylerin haklarını vurgulayan Batı Kültürü etiğinde kıskançlık patoloji değil de nedir? "

Mullen artık Batı Kültürü etiğinde kıskançlığın bütün görüngülerinin patoloji haline dönüştüğünü düşünüyor. İlişkiye yönelik olarak algılanan tehdidin geçerliliğinin önemi kalmıyor bu noktadan sonra. Eş, verilmiş sözlere, ortak yaşanılanan geçmişe ne kadar bağlı? Sınanmıyor, gerek duyulmuyor. Kompleks (kıskançlık) başlı başına ve sadece kendinde bir patoloji, yetersizlik, inferiorite bağlamında değerlendiriliyor.

Görünen şu ki; karanlık sokaklar, yağmurlu gün batımları kentli modern insana, tarihsel köklerinden yoksun imgesel tatlar dışında pek bir şey çağrıştırmıyor artık. Bağlılık, sadakat, verilmiş sözler umurunda değil, o kendi haklarına, özgürlüklerine (!) inanıyor.

"Bu noktadan sonra normal ve patolojik kıskançlık arasındaki fark nasıl tanımlanabilir? Sorun herhangi bir alandaki insan deneyiminin, normal kıskançlığa tekabül eden aşınmalarıdır. Batı kültüründe şu anda kıskançlık istenmeyen ve sorunsal bir kavram değil, aynı zamanda sağlıksızlık, kişisel gelişmemişlik, sahiplenmecilik, nevroz veya güvencesizliktir. Kıskanç olmak kişisel ve kişiler arası kararsızlığın belirtilerini göstermektir. Psikiyatristin semptomları, bunları delilik ve hastalığın nedensel süreçlerine atfetme beklentisi ile, insan deneyiminin bütünselliğinden oyularak çıkarılmıştır. Fenomenden bu şekilde semptom üretimi teorik ve pragmatik haklılaştırmalar içermekle beraber, en alçakgönüllüsünden en sofistikesine her tür klinisyen, deneyimi, kişisel ve kültürel anlamından soyutlayarak bir semptoma dönüştürür.

...Kültürümüz her geçen gün böyle bir dili (semptomun dili), kabul edilemez olanın damgalanması yönünde kullanma eğilimindedir."

Bu durum çağdaş psikiyatrik sınıflamaların tutsağı olmuş klinik psikiyatrın "hasta değerlendirmelerinden", son dönem sanat yapıtlarının 'içeriğine kadar geniş bir yelpazede görünür hale gelmiş durumda. Kuşkusuz, ülkemiz de aynı kıskacın etkisi altında . Kıskançlık bu açıdan biraz daha özel belki. Kompleksin çağrıştırdığı geniş spektrum, sınırları oldukça dar çizilmiş bir kategoriye indirgenmiş bulunuyor. Evet, belki bu dar kategorinin tüm özelliklerini içeriyor, kişiyi ve diğerlerini yıkıma götürebilecek bir potansiyele sahip. Ama bir yanıyla da bizlere eskiyi, unutmaya çalıştığımız şeyleri, -açıkça söyleyemesek te- birbirimize vermiş olduğumuz sözleri anımsatıyor. İç dünyalarımızda acı çekerek yaşadığımız yolculukları, kırmızı pancurlu evlerimizi, büyük aşklarımızı anımsatıyor. Kıskançlık, biraz da bize bizi anımsatıyor.

Yazısının sonunda "Belki de bundan daha endişe verici olanı" diyor Mullen "umutsuzluk, suç, korku, nostalji gibi insan deneyimlerinin sınırları içinde benzer bir sürecin gelişmesidir. Bu deneyimlerdeki sancılı belirsizlik, onları, psikiyatrik ve kültürel olarak tanımlanmış patolojilere indirgeme olasılığı açısından birincil adaylar haline getirir."

Görünen şu ki; karanlık sokaklar, yağmurlu gün batımları kentli modern insana, tarihsel köklerinden yoksun imgesel tatlar dışında pek bir şey çağrıştırmıyor artık. Bağlılık, sadakat, verilmiş sözler umurunda değil, o kendi haklarına, özgürlüklerine (!) inanıyor. Kendisine nasıl bir gelecek hazırla(n)dığının farkında mı bilmiyoruz. Belki de çaresizliğini, yalnızlığını, ölümlülüğünü unutmaya çalışıyor.

* Paul Mullen "Jealousy: Pathology of Passion, British Journal of Psychiatry (1991)"

köpük. bunu düşünmeliyim. arap sabunu.

TABU SABAHINDA BASIN TOPLANTISI

sabundan totemler yaptığımızı unutmadınız. onlara verdiğimiz şekiller: cin'drella, bağırsak solucanı, rus bebeği, davy crockett, akvaryum antiseptiği, bakan penisi, cumhurbaşkanı, kağıt uçak, kadın tepsisi, otomobil kapısı fermuarı, ıslık senfonisi, seksek balesi, pilli kukla, elek trikle çalışan dudak, organik tiyatro salıncsi, koltukaltı şampuanı, sperm konservesi, lire asılan bombalı pankart, çiçek berberi, muşamba tren, parmak kanseri, uçurtma kanadı, konsomatriks, seks bilinmeyenli denklem, surat mec muası, tırnak bürosu, asimetrik öpüşme teknikleri broşürü, vantrilok kedi, depresif tutanaklar, şizoid seviciler için huzur evi, din konservatuarı, ritüel yakınlaşmalar kaynaklı televizyon programları, muhalif aşk cisim cikleri, küçük kırmızı çay fincanları, çukulata ceninler, geniz kabukları, maya çöreği (içine portakal reçeli konurdu), sünger satranç takımı, hıç kıran porsuk heykeli, arkeolojik bulgulara dayanan erkek topuk kemikleri, perukalar, tefler ve darbukalar, bir japon yeni, asfalt parçacıkları, mito kondri fosili, alkoloid salgılayan pırasa, düş dolgusu, pırlanta kalsiyumu.

gemimiz batıp ta biz aysberge tırmandığımızda akşam olmak üzereydi. bana moby dick'i anlattınızdı. en az yedi kişiydiniz. o zamanlar gözlerim çok iriydi ve türkçe bilmiyordum. bitkileri inceliyordum ben; turuncu atkım, ayaklarımda paletler. madagaskar ve aşk çok uzaktı.

kabilemi terkettim. belden aşağım zenciydi, üstü kızılderili. moody blues'a gitmekteydim. hamsterlerim de olacaktı. elma büyüyecekti. iremin kapısına hamil gömülecekti.
oysa benim suçum yoktu. ra'yı salona alan teyzemdi. antredeki şemsiyeye gizlenmiştim. savunma mekanizmalarını kimse öğrenmesin. söz dizimi bozul sun. şeytan kudursun. ses, granitin özsuyudur. freud, bütün çocuklar sapık doğar, diyor. bunu biri anneme söylesin.
şimdi seni telefonla manhattan'dan arıyorum.
şimdi seni çok fazla özledim.
sırtıma bir bıçak da saplı.

köpük. bunu düşünmeliyiz. arap sabunu.

k ü ç ü k İ S K E N D E R

BAKMALAR ŞEHRİ VE ZAMAN

Bir demet güldü zaman
Koynuma girerdi ben bilmeden
Gölgeli ikindiler gibi loştu ruhu
Kelimelerin kaybolduğu çocukluğunda
Örtünüp bakmalar şehrinin masalını
Usul bir kıyı vapuru gibi yavaşlardı

Eski bakmaların hazzıyla gülümseyen
Bir demet güldü zaman
Berrak ve yinelenen hazla yiten
Göçebe yazlarında siyah kuşları
Küpeştelerinde söz gizleyen kayıklarda
Solardı sarışın bir göl gibi

Yosunlu kış bahçesinden odalara sürgün
Rüyalarıma mevsimsiz cinler getirirdi
Sessiz harflerle inerdi merdivenlerden
Deli şehrin aşıklarına küserdi
Bir demet güldü eski zaman

SERDAR KOÇAK

27 NISAN 1992
BAKIRKÖY RUH VE SİNİR HASTALIKLARI HASTANESİ

MANTIK-DİL-DÜNYA İLİŞKİSİ HAKKINDA BİR-İKİ SÖZ

Mantık nedir? Bu soruya kuşkusuz çeşitli yanıtlar verilebilir; örneğin, mantık " her türlü düşünmenin formel kurallarını kapsamlı olarak gösteren ve kesin olarak kanıtlayan bir bilimdir" (Kant, Salt Aklın Eleştirisi, 7B) veya " İnsani bilginin dayandığı normatif yasaların bilimidir" (Überweg, 1882) ya da "geçerli düşüncenin genel ilkelerini araştıran bir bilimdir" (İ. N. Keynes; 1906) denilebilir. Bu tanımlara başkaları da, hatta bu tanımları yadsıyor gibi görünen yeni tanımlar da eklenebilir. Ancak, ne yukarıdaki tanımlardan birisi ne de bunların ve olası diğer tanımların toplamı bize mantığın tam bir tanımını veremez. Bırakın mantığı, sıradan herhengi bir terimin bile tam-tanımı (değişmez, ezeli ve ebedi) verilemez. Yapılacak her tanımlama dile getirildiği an kendisini aşacak ya da geçersiz kılacak yeni bir tanım olasılığını kendi içinde barındırır ve bu süreç böylece sonsuza gider. Bu savın mantıksal dayanağının ne olduğu sorulabilecek bir sorudur; ne var ki ben böylesi bir çabaya girmeyi gereksiz buluyorum. Çünkü gösterilecek her dayanak ya da her doğrulama tıpkı yukarıda tanım hakkında söylediklerimiz gibi kendi olumsuzunu veya alternatifini kendi içinde barındıracaktır.

"Şüphesiz O(nlar) bağışlayan ve esirgeyendir.

Bütün bunlar, herhangi bir konuda herhangi bir şey söylememeye bir iddiada bulunmaya gerek yoktur anlamına gelebilir de gelmeyebilir de. Biz şimdilik ikinciye, gelmeyebilire göre düşünerek yolumuza devam etmeye çalışalım. Ancak, yukarıda söz edilen ilkesiz ilkemizi gözardı etmeyerek, bu koşullarda söylenebilecek her şeyin ancak o an için söylenmiş olduğunu, doğruluk ve geçerliliğinin genel değil o "an" ya da "o süreç" boyunca (boyunca'nın yerine ne isterseniz onu yazın) olduğunu unutmayarak.

Affınıza sığınarak bunları belirttikten sonra, yukarıdaki tanımların birleştiği noktalardan birisine dikkatinizi çekmek isterim. Onlara ve türdaşlarına göre mantık, bir bilimdir yani belirli ilkeleri, yasaları, yöntemleri ve belirli bir çalışma alanı olan (nesnesi /konusu olan) bir disiplindir... Şimdi, bu görüşü benimsediğimizde üç şeyin doğasının ne olduğunu ayırt etmemiz, açık seçik belirtmemiz ve bilmemiz gerekir (rasyonellik bunları ister): 1) Mantığın yasalarının, 2) mantığın yönteminin, 3) mantığın konusu/nesnesinin doğasının ne olduğunu (Allahaşkına siz söyleyin, siz bu üçünü birbirinden ayırt edebiliyormusunuz?). Bunlardan birisini diyelim ki 3. şıkkı, mantığın konusu/ nesnesini ele alalım. Eğer mantık bir bilimse, üzerinde çalıştığı belirli bir alanın/nesnenin de olması gerekir. Bu alan veya nesne ise, yukarıdaki tanımlarında belirttiği gibi insan düşüncesi, insani düşünmenin doğası-yasaları- ilkeleridir. Niye? ...Çünkü...(diye devam ederler) İnsan belirli yasalara göre, ilkelere göre ya da onlar içinde veya sayesinde düşünür. Mantık da bunların ne-liğini araştırıp bulma ve sergileme işini görev edinmiştir. Bu türden görüşlerle, yasa, ilke, kural, doğruluk diye söze başlayan büyüklerimiz (bize çaktırmamaya çalışarak) öncelikle bazı şeyleri var-sayar/zannederler. Nedir onların ön-kabulleri? Bir kaçını sıralamaya çalışalım:

a) düşünme edimi belirli yasalara göre yapılır,

b) bu yasalar bütün insanlarda ortaktır.

c) ortak olan bu yasalar keşfedilebilir, açığa çıkarılabilir niteliktedir.

d) belki de hepsinden önemlisi, bu keşif ya da açığa çıkarma işini yapabilecek araç ve kapasiteye sahibiz.

Bu aracın adı da akıl olur, düşünce olur, mantık yasaları olur, doğru düşünebilen düşünce olur. Ve nasıl ki kimya yasalarına dayanarak kimyasal olguları açıklarsanız aynı şekilde şimdi de mantık yasalarıyla düşüncenin temel işleyişini, yasalarını açıklamak için gözlüğü takarsınız, haydi bakalım kolay gelsin. Düşüncenin kendisi üzerinde düşünerek, düşüncenin hangi yasalara göre işlediğini ortaya çıkaracağız. Ortaya çıkaran kim? Biz; düşüncesi üzerinde düşünen biz kimiz? Ya da soruyu şöyle değiştirebiliriz: Ben ve benim düşüncem ayrı ayrı şeyler ise (diyelim ki öyle), düşünce üzerine düşünen düşüncenin (ya da ben'in) de belirli bir "mantık dizgesi" içinde düşünüyor olması gerekmez mi?

Doğası gereği bu sorgulama şekli sonsuza gider. Bu gidişe bir dur demenin ise sözde bir kaç yolu var. Bunlardan birisi sezgidir; düşünce üzerine düşünen düşünce, nesnesi haline getirdiği ikinci düşüncenin hangi yasalara göre işlediğini sezer, sezgiyle kavrar, o onun içine doğar. Bir başka yol; bu düşünce üzerine düşünen düşünce bizim bildiğimiz bakkal Hasan'ın düşüncesi değil "Büyük Düşünce"dir ya da Tanrıdır ki O kuşkusuz her şeyi bilendir. Kendi kendine yeterli olandır, doğmamış ve doğurmamıştır.

Hem böylesi düzeysiz eleştirilere hem de yukarıda verilen mantık tanımlarına karşı getirilebilecek olası görüşlerden birisi şu olabilir: Sizler düşüncenin formu yerine düşüncenin içeriğini mantığın konusu yapmaktasınız. Oysa... Diyelim ki öyle; mantık içerik ile değil form ile ilgili olmalıdır. İyi hoş da "düşüncenin formu"nun ne olup-olmadığını bana kim, neye dayanarak söyleyebilir. Düşüncenin formu yani düşüncenin onun içinde belirli bir yapıya şekle kavuştuğu şey nedir? diye sorulduğunda gene tam bir yanıt verilemeyecektir. Düşünce formunun ne olduğu düşüncenin içine yerleştirildiği dil içinde araştırılmalıdır denilebilir. Ne var ki düşünmenin kavranabilirlik ve iletişim (mümkün olduğu kadar) zeminini oluşturan dilsel ifade formlarının düşünce formları ile (eğer böyle formlar var ise) aynı olamayacağı açıktır. Aynı olduğunu söylediğimizde, dilin, zihinsel süreçlerin/düşüncenin tam bir yansıması, birebir karşılık düşen şeyler olduğunu kabullenmemiz gerekecek ki o zaman da başladığımız noktaya dönmüş oluruz.

Bu eleştiri ve güçlüklerden kaçınmanın ise tek yolu kaldı gibi; şimdi iyi dinleyin, önce dili düşünceden bir güzel ayırırsınız (eti kemikten sıyırmak gibi), ayırdıktan sonra (eti bir yana kemiği bir yana) mantığın çalışma alanını yeniden bu (düşünceden ve araştıran özneden ayrıştırılmış) yabancılaştırılmış dil ile sınırlarsınız ve masa başına oturup, kolları sıvar, gözlükleri takar, dünyadan tecrit edilmiş çalışma odanızda, geriye yaslanıp adı düşünce ya da akıl olan geminizin dümenini içinde doğru önerme ağaçları ve bir yığın işe yaramaz deve dikeni ve benzerlerinin olduğu dil adasına yöneltirsiniz. Bakın ne kadar kolay, işte size keşfedilmeyi bekleyen yepyeni bir kıta.

Bu kaşiflere göre ise mantık, dilsel ifadelerin, dile getirmelerin kesin özelliklerinin, dilsel anlatımların öğretisidir. "Dilsel anlatım" ise her şeyden önce dile getirilmiş ya da yazıya geçirilmiş bir dilsel dışlaştırma (düşüncenin dışlaştırılmış biçimi ya da ifadesi) demektir. Dilbilimsel kurallar içinde gerçekleştirilen dilsel anlatımlar, sorular, ricalar, duygu iletimleri vb. gibi ne doğru ne de yanlış olan anlatımların yanısıra belirli bir doğruluk değeri alan önermeleri de içerir, örneğin, "Bazı insanlar ahmaktır." Şimdi, bu önermenin içeriğinden ayrı olarak bir de "Bazı A'lar B'dir" şeklinde formu vardır ve bizim tüm önermelerimiz mantıksal değişmezler yardımıyla oluşturulmuş mantıksal önerme formları listesi içinde dile getirilir. Bu durumda bir tümcenin doğruluğu, bu tümcenin formunun bir mantıksal yasa olup olmadığına bağlıdır. Şüphesiz mantıksal olarak doğru olan bir tümce olgusal olarak yanlış, ya da olgusal olarak yanlış olan bir tümce mantıksal olarak doğru olabilir.

Böylece mantığın yeni bir tanımına ulaşmış bulunuyoruz; mantık hangi önerme formlarının "doğru önerme formları" olduğunu araştıran bir bilimdir. Mantığı bu tanımla sınırlamak yani formel mantıkla sınırlamak mümkün müdür? Tanımının kendi kendine çizmiş olduğu sınırlar dahilinde bu mantığın haklılığı ve işlerliği bazılarına göre tartışma götürmez olabilir. Ancak, bu ikinci tür tanıma göre mantık bilimiyle iştigal edenlere karşı getirilebilecek ve getirilmiş olan bir yığın eleştiri vardır. Bu eleştirilerin ne-liği ve haklılığı üzerine tartışmaya girmeksizin önemli saydığım bir iki noktaya değinmek te fayda olduğunu sanıyorum; (a) önceki tanımlarda olduğu gibi bu tanım da mantığın bir bilim olduğunu belirtir ve çalışma alanını dil ile dildeki "doğru önerme kalıpları", "mantıksal değişmezler" vb. ile sınırlar.

İlk bakışta insana masumane gelen bu görüş önce dil ile düşünce arasına bir sınır çizer sonra dili kül-

Kısacası, vallahi ben onların istediği gibi bir dünyanın neye benzeyeceğini tahayyül etmekte zorlanıyorum. Herhalde, onların duası kabul olsa ne yaşam ne de bu dünya olurdu.

türden, dili doğadan ayırır. Ve dilsel ifadelerin ya da doğru önermelerin dışarıda var olan olguların (dışarı dediği, kültür, doğa, düşünce vb.) yansıması olduğunu kabul eder. İşte ancak bu ayırmalar ve kabullenmeler sayesinde mantık bir bilim gibi çalıştırılır. Doğa bilimlerinin konusu doğada-bizim dışımızda varolan ve keşfedilmeyi bekleyen olgular, mantığın konusu ise dışarıdaki bu donmuş ve yabancı olguları bir ayna gibi yansıtan dilsel ifadelerdir... Ne güzel bir iş bölümü değil mi? İnsanın böyle lime lime parçalara ayrılabileceğini, bu türden ayrımlar yapılabileceğini benimsesek bile gene güçlüklerle karşılaşmaktayız. Hangi önerme formlarının doğru önerme formu olduğunu, neyin bir önerme olup olmadığını, dildeki ifadelerin dış olguları tam olarak yansıtıp yansıtmadığını mantıkçı bilgine söyleyen kimdir, bu ilham kaynağı nereden gelmektedir? Bir başka deyişle mantığın çalışma alanının formel mantıkla sınırladığımızda, bu sınırlamanın ona göre yapıldığı, bu alanda neyi nasıl kullanacağımızın, neye nasıl bakacağımızın onun içinde belirlendiği başka bir alanın, bir üst mantık alanının da olması gerekmez mi?

Bu tartışma görüldüğü gibi bizi mantığa ilişkin ilk verdiğimiz tanımlara yönlendirmekte. Bu iki tanımı birleştirdiğimizde, mantığın eğer bir çalışma alanı olacaksa, bu alanın hem dili hem düşünceyi hem de psikolojik süreçleri kısaca entellektüel yaşantının (eğer böyle müstakil bir yaşantı var ise) tamamını kapsadığı görülebilir. Ayrıca, çalışma alanı bu kadar geniş olan mantığın her tanımda ortak olan niteliğinin bilim ve amaçlarının aynı olduğu açıktır. Hangi türden mantık olursa olsun, değişmez yasalar, kurallar-keşfetme ya da kendisi benzeri kurallar koyma peşindedir. Yasalar ve kurallar ise tanımları gereği sınırlayıcı, belirleyici, bulanıklığı, karmaşayı kaldırıcı, düzenleyici öğeleri içerir. Mantıkçıların nihai amacı ise dili ya da düşünceyi işte bu tür şekillendiricilerle yeniden şekillendirmektir. Bu isteğin görünürdeki nedeni ise insanlar arasında sağlam iletişim kurmak, doğal dildeki yanlış anlaşılmalara-ifadelere neden olan çok anlamlılığı, değişkenliği, belirsizliği, gizi ortadan kaldırmak; yani dilin insani yönünü, ruhunu ortadan kaldırmak sonuçta dili insanın varoluş biçimlerinden biri olmaktan çıkarmak ki çağımıza son derece uyan bir düşünce. Zaten mahalle kavgasından felsefe sorunlarına kadar bir çok sorunun kaynağı da dilin, kelimelerin yanlış kullanımı değil mi!

> Bir üst dil yarattığımızda (bilgisayar dili gibi birşey olsa gerek) ve ya bu yasaları tam olarak keşfettiğimizde ve bunları o "sürüye" öğrettiğimizde, evet işte o zaman dünya dikenesiz bir gül bahçesine bile dönmeyecek. Dönse dönse... Neye dönebilir ki ?

Onlara göre ilkece herkes "mantıklı" yani "doğru" düşünebilir. Eğer hatalı düşünüyor isek bu, yasaların, ilkelerin vb. Mutlak'ların farkında olmamamızdan, bilincinde olmamamızdan ya da onları hatalı kullanmamızdan kaynaklanıyordur. Bir üst dil yarattığımızda (bilgisayar dili gibi bi'şey olsa gerek) veya bu yasaları tam olarak keşfettiğimizde ve bunları o "sürüye" öğrettiğimizde evet işte o zaman dünya dikensiz gül bahçesine bile dönmeyecek. Dönse dönse... neye dönebilir ki benim aklım tasavvur edemiyor. Kutup bölgesine döner diyeceğim geliyor, ama hala orada bile bu dünyaya ait olan bize yabancı olmayan bir şeyler (onların değiştirmek isteyeceği) var. Kısaca vallahi ben bunların istediği gibi bir dünyanın neye benzeyeceğini tahayyül etmekte zorlanıyorum. Herhalde onların duası kabul olsa ne yaşam ne de bu dünya olurdu. Düşünsenize herkes o evrensel yasaları öyle bir benimsemiş ki, dili (eğer dil ve düşünce diye bir şeyden sözedilebilir ise) öyle bir doğru/hatasız kullanıyor ki, insanlar arasında hiç bir sorun kalmıyor; ne ekonomik, ne kültürel ne cinsel. Çocuklar bile artık kavga etmiyor, her yerde Aynılık egemen, bütün insanlar (yeni insanlar) aynı şeye gülüyor, aynı şeye kızıyor, aynı tepkileri gösteriyor, aynı şeyleri düşünüyor, tartışmaya ihtiyaç duyulmuyor. Tek tip giyiniyor, aynı yemekleri yerken aynı derecede zevk alıyor, aynı marka televizyondan hepsi de gözlüklü, traşlı, takım elbiseli hepsi de aynı anda başlarını bir öne bir arkaya sallarken sağ el parmaklarını şıkırdatan ve aynen herkesin bildiği şarkıları icra edenleri izlerken, aynen başkaları gibi aynı saatte (muhtemelen iş dönüşü yemek sonrası), aynı tür çizgili pijamaları giyinip hep birlikte sağ burnu karıştırarak herkesin (doğal olarak sabah erken kalkmak ve güne/işe dinç başlamak için) yatağın yolunu tuttuğu o malum saatin bir an önce gelmesini bekliyoruz ve daha nice nice aynılıklar. Ne güzel bir dünya değil mi? İşte onların olmasını arzuladığı dünya böyle bir dünyadır bile diyemiyorum, onların duası kabul olsa bu bile olmazdı.

TALİP ÖZCAN

SAKSAĞAN KUŞU

parkta ağacın dibine oturmuş, ayırarak çayırı, çiğlerin üzerinde, bir kısa bir uzun, bir kısa ıslık çalıyor, saksağan kuşunun abisi: Uzakta bir noktaya dikili gözleri, boşlukta adaları Fransa'nın, gagasında sigara tutar ben ağlamak ister anne, parkta kadınlara bakmadan, çocuklar: Pantalonları kesilmiş saçlarında kızıl bayraklar geçer annelerinin ellerini bükerek, uzun bir zaman önceden beri buruk kuşlar gülmez, içlerindeki iblisi korkutmamak için. ben ağlamak ister anne, eve kadar yürümek zorunda: Perdeleri örtülü eve yürürken ölülere basıyor peygamber cesetleri üzerinde yürüyor ve allahı bıçaklamak geçiyor içinden buna rağmen adımlarını aceleyle atmak zorunda içindeki iblisi kovamıyor annesi geceliğini sıyırıp yatağına giriyor ışığı söndürüyor ve İsa peygamberin babası oluyor. ayakkabısının bağını çözüyor ve yeniden bağlıyor bir sesle "yelkenler fora" şimdi bir teknede yanından geçen arabalardan onu gösterenler, kuşlar görmüyor, ben ağlamak ister anne telaşlandığını hissettiğini düşünüyor ve düşündüğünü hissettiğini, oturuyor kamarada önünde kitap kül tablasını eliyle gizleyerek, lumbozda yıldız-karayel, karşısında haritalar, gülümsüyor -kuşlar gülmez- hüzünle,limana geç vakit girecekler, gece iblise tutsak düşünce bulutlar örtünecek ayı ve görecek ışığı çünkü bulutların sesi dalgaların üzerinde -bir çocuk sesi, nefesi, çıplak dizleri, düz karnı-kaldırımda oturmuş dileniyor eve yürümek zorunda İsa'yı ezerek ve allahı bıçaklayarak, ben ağlamak ister anne, ayakkabısını yeniden çözüyor: İsa çarmıhta bir eli ağzında ağlıyor, öteki ayakkabısını da çözüyor İsa'yı bağlamıyacak ayakkabılarını sokağa fırlatıyor. Bak elim ben İsa anne bütün acıları çektiğini bildirmeye geldi ben artık sabah çocuklar kanımı içecekler ben Azerbaycan metropoliti anne, dudaklarında bir obüs topunun mermileri var saksağan kuşları güler bu yüzden ağzı açık ve kıpırdar konuşurken, gelip yerden kaldırıyor bir keşiş dudaklarının arasında bir puro tutan ve pisleten geleceği adı Marquis de Sade katolikler sevmez beni anne gel ve tut elimi anne erkekler bir kere sünnet olur ve son kuşlar

uzun bir zaman önceden beri buruk kuşlar gülmez, içlerindeki iblisi korkutmamak için. ben ağlamak ister anne

M. Ç.

ANTİ OEDİPUS

ANTİ OEDİPUS BÖLÜM 1

Arzu eden makineler (The Desiring Machines) her yerde iş üstündedir, bazen saat gibi işler, diğer zamanlarda aksayarak yürür. Nefes alır, ısınır, tıkınır. Sıçar ve düzüşür. İd demek ne büyük hata. O her yerde makinedir-figüratif değil, gerçek makine, diğer makineleri kullanan makineler, diğer makineler tarafından kullanılan makineler, gerekli tüm eşlemeler ve bağlantılarla... Organ makinesinin fişi enerji kaynağı makinesine takılıdır. Biri akım verir, diğeri keser. Meme süt üreten bir makinedir, ağız ise ona eşlik eden makine. Anorektik birinin ağzı birkaç işlev arasında gidip gelir, sahibi onun bir yeme makinesi mi, anal bir makine mi, konuşma, yoksa nefes alma (astım atakları) makinesi mi olduğuna karar veremez. Demek ki hepimiz birer ustayız: Herkes kendi küçük makinesinin ustası, her organ makinesi için bir enerji makinesi. Akım ve kesinti.

Yargıç Schreber'in götünde güneş ışınları var. Solar bir anüs. Yargıç Schreber bir şeyler hissediyor, bir şeyler üretiyor ve bu süreci kuramsal olarak açıklama yetisine sahip. Birşeyler üretildi:" bir makinenin etkileri, yalnızca metaforlar değil."

Guattari Fransa'nın en ünlü antipsikiyatrik kliniği olan 'Clinique de la Borde' çalışmakta olan Lacan'cı bir psikanalist ve Marksist bir eylemcidir. Deleuze 'anlam' ve yazınsal ürünlere özel ilgisi olan bir filozoftur. Antipsikiyatri akımının incili kabul edilen eserleri Anti Oedipus'ta, karmaşıklık ve akıcılığın dile ve onun yapılarına meydan okuduğu bir dünya imgesiyle karşı karşıya geliriz. Söylemleri saldırır, dil dili parçalara ayırmaya ve okuyucunun kendi 'kişi'liği hakkındaki düşüncelerini değiştirmeye çalışır. Okuyucu için kitabın gücü dille olan içiçeliğinden kaynaklanır. Anti Oedipus'un içeriği olduğu kadar şekliyle de belli nesneler arasındaki birebir ilişkiler kuramının yıkılması amaçlanır, bunun sonunda da psikanalize meydan okunur. Deleuze ve Guattari'nin savı Oedipus karmaşası üzerinde odaklanır. Freud için Oedipus'ta yer alan aktörlerin konumu oldukça açıktır. Ana-baba süperegosunun içe alımıyla sonlanan çocuk-baba anne üçgeninde oynanan ödipal drama. Lacan için Oedipus, ne aile dramından bir kesiti, ne de yeni bir fiziksel varlık oluşturma sürecini anlatır. Ona göre Oedipus, çocuğun simgeleri 'gösteren' olarak kullanma yetisini geliştirmesi, simgesel boyuta geçişidir. Lacan, bu geçişin bir kısıtlama içerdiğini, (baba, çocuğun anneye ulaşmasını engeller) ancak bu kısıtlamanın sözcük anlamıyla ele alınmaması gerektiğini belirtir. Önemli olan, çocuğun babanın otoritesini ve adını kabullenmesiyle 'Anlamlandırma Kanunu'nu kabul edişidir. Deleuze ve Guattari saldırılarını Oedipus kavramı üzerinde yoğunlaştırır. Onların bilinçdışı anlayışı, öğeleri ister gerçek anababa, isterse Lacan'ın soyut simgesel öğeleri olsun, ödipal üçgenle uyuşmaz. Lacan psikanalizde, biyolojizmi eleştirir, ne var ki Deleuze ve Guattari için ana problem, oedipus kavramının, bilinçdışı gibi sonsuz bir konuda kısıtlamalar getirmesidir. "Serbest çağrışım, çok sesli bağlantılara açılmak yerine, kendini tek sesli bir açmaza sokar. Bilinç dışının tüm zincirleri tek seslidir, çizgiseldir ve zorba bir gösterenden çıkar. Arzu eden-üretimin tümü yerle bir edilmiş, göstergenin gereksinimlerine boyun eğdirilmiş ve göstergede neyin gösteren, neyin gösterilen olduğu birbirine karışmıştır." Ve özde: Arzunun yeniden üretilmesi, iyileştirme (curing) kuramı ve sürecinde yalın bir gösterime izin verir.

Deleuze ve Guattari insanı arzu eden makineler gibi görür. Arzu eden makineler, bilinçdışının derinliklerinde bir yürek gibi çarpar. İlişkilerde, gerçekleşen model, bir insanın diğer 'bütün' bir insanla bağlantısı değil, kısmi öznelerin, birbiriyle ilişkisidir. Her insanın makine aksamı diğer birininkilerle değiştirilebilir. 'Kendilik' yoktur, yalnızca arzu eden ma-

Bu korkutucu hastalığa karşı savaşmanın bir yolu, aileyi, toplumsal örgütlenmenin eski zamanda gerçekleştirdiği gibi, yapay bir yerleşim biriminde yeniden yapılandırmaktır. Baba, kalıntı zorbayı simgeler, anne toprak ve yurt simgesidir ve kişi 'özelleştirilmiş özne' haline gelir. Rolü hastalığı maskelemek olan ödipal aile birimi içinde psikanaliz, işte bu özneyi inceler.

kinelerin kakafonisi vardır; parçalanma evrenseldir, şizofrene özgü bir yük değildir. Kapitalist ekonomik ve sosyal düzenlemeler, olası ilişkilerdeki çeşitliliği kaldıramaz, izin verilenler dışında kalanlara kısıtlamalar getirir. Psikanaliz, kapitalizmin aile ve cinsellik kavramlarına sıkışmış kalmıştır. Bu kavramlar kısıtlı ve kısıtlayıcıdır; arzunun üretimini çarpıtırlar. Deleuze ve Guattari için ego kapitalist bir yapıdır, kapitalist toplumsal sistemler, benmerkezcil veya 'özel (private) birey' ortaya çıkarır. Çekirdek aile ve özel mülkiyet zihniyetiyle özerk bir 'ben' yaratır. Deleuze ve Guattari, kapitalizmin terapötik modalitesi olarak gördükleri psikanaliz yerine 'şizoanaliz'i ortaya atar. Onlara göre şizoanalizin, bireyi kapitalist aile yapısının kısıtlamasından, birebir ilişki kavramından kurtarma potansiyeli vardır. Şizoanalizi, Anti-Oedipus'a biraz daha yakından bakarak anlamaya çalışalım. Deleuze ve Guattari'nin ana tezi, psikanalizin temel dayanağının, ödipal üçgenin modern toplumlarda sosyal, politik ve dinsel egemenlik biçimleriyle ilişkisi olması üzerine kuruludur. Laing ve Cooper'ı ödipleştirmenin arzuyu aileye geri döndürmek için sosyal-politik bir teknik olduğunu kavrayamadıkları ve libidoyu aile içi iletişim sistemlerine mahkum ettikleri için eleştirirler. Anti-Oedipus'ta arzu, üretim güçlerinin sosyal alandaki temsilcisi olarak yerini alır. Deleuze ve Guattari, bireyin 'arzuya ilişkin mikropolitikaları'ndan söz eder. Psikanaliz, insan söylemini Deleuze ve Guattari'nin 'anababa matriksi' adını verdikleri kavrama zorlar. Gerçekte bilinçdışı, kapalı bir aile sistemiyle değil, tarihsel-politik kanunlarla belirlenir. Psikanalistler 1968'i çözülmemiş ödipal karmaşa ile açıklarken, Deleuze ve Guattari birey ve aileyi Mayıs 1968'te dışa vurdukları arzular yönünden inceler.

Deleuze ve Guattari ödipleştirilmiş aile ve kapitalist toplum arasındaki ilişkinin analizini, 'entropinin antropolojisi' yoluyla yapar. Levi-Strauss'un öne sürdüğüne yakın bir görüş. Arzu eden makineler kodlanabilir ve kodları çözülebilir (coding vs. decoding) . Kodlama, toplum ve paylaşılan sosyal dil konusundaki bilgiyi yerine oturtur; kod çözülmesi, toplumsal bilgiyi azaltır. Çözülme, entropide artış, simgeler ve sonuçta toplum, makineler arası bağlantılar ve enerji akışı üzerindeki kontrolünü kaybeder. Kod çözülmesinin mutlak sınırı şizofrenidir. Deleuze ve Guattari, insan toplumlarının tarihini, ilkel koşullardan barbarlığa, sonra da medeniyete (kapitalizme) geçildikçe, arzu eden makinelerdeki kod düzeyinin dramatik gerilemesi bağlamında inceler. Toplum, paylaşılan sosyal anlamdaki bu ilerleyici kayba karşı savaşır, çünkü toptan çözülme (şizofreni) bu anlamı tümüyle yokedebilir.

Bu korkutucu hastalığa karşı savaşmanın bir yolu, aileyi, toplumsal örgütlenmenin eski zamanda gerçekleştirdiği gibi, yapay bir yerleşim biriminde yeniden yapılandırmaktır. Baba, kalıntı zorbayı simgeler, anne toprak ve yurt simgesidir ve kişi 'özelleştirilmiş özne' haline gelir. Rolü hastalığı maskelemek olan ödipal aile birimi içinde psikanaliz, işte bu özneyi inceler.

Arzu eden makinelerin toplumsal -tarihsel konumları bağlamında arzuyu incelemek için psikanaliz modeli yetersizdir; burada şizoanaliz devreye girer. Şizofrenleştirme , ya da kod çözülmesi süreci. Amaç, bilinçdışı arzuya toplumsal alanın yatırımlarını çözümlemektir. Deleuze ve Guattari için şizoanaliz, teorik olarak psikanalizden daha yüksek bir düzeydedir. İlkece, psikanaliz bilinç öncesi ve bilinçdışı arzular arasındaki çelişkileri gün ışığına çıkarabilir; tam da bu noktada çıkmaza girer. Çünkü bu çelişkileri yalnızca bireyin kişisel (ödipal) geçmişi açısından değerlendirebilir. Anti-oedipus için bu yalnızca terimsel bir çelişkidir, çünkü oedipus söylencesi toplumdaki arzuların çelişkilerini çözmeye değil, saklamaya yöneliktir. Bireyi kendi kamuflajına yardım eden bir süreçle anlamaya çalışmak bo-

şuna çabadır. Şizoanaliz, psikanalizi çözümlemekte kullanılabilir. Şizoanaliz, psikanalizi, bilinç öncesi çözme, ve çözümleme isteği ile, buna çelişen, arzu eden makineyi 'kişi düzeyinde' ele almak için duyduğu bilinç dışı istek arasındaki çalışmaya mahkum olarak görür. Psikanaliz, aslında kurgusal olan 'bütün' insan üzerinde yoğunlaşarak 'kısmi' gerçekliği bastırır. Psikanaliz, arzunun kişinin içinde yattığında direterek, sosyal alandaki arzunun gücünü ve varlığını yadsır, böylece toplumsal çalışmayı bireysel çalışmaya indirger. Çelişki özellikle, antipsikiyatrisller içinde en devrim yanlısı olan Laing'de belirgindir. Psikoza toplumsal bir doğuş atfeder ve 'yolculuk'un bir süreç olmasında direnerek 'normal ego' nun çözülmesini ileri sürerken, en katı aile yandaşı, kişiselci ve egoik teorileri savunma konumuna düşer. Antipsikiyatri, gelenekçilerin düşmanca tavrından çok, bu tür aile psikoterapisi, topluluk psikiyatrisi gibi yaklaşımlarla içten örselenir. Demek, antipsikiyatri bile, ailecilik engeline takılarak, şizofreni dahil herşeyi ödipal kutsal aileye (annecik-babacık-ben)e dayandırır. Laing, şizofreninin aileden köken ileri sürerken, Deleuze ve Guattari, şizofreninin süreç olarak çözülme' potansiyelinin aileyi ortadan kaldırdığını söyler. Şizofren, toplumsal güçleri aşkın bir örgüde var olur ve onun kullandığı dil 'ben' ile toplumsal örgü arasındaki bağlantıları bizim için saydamlaştırır. Şizofrenik söylemde, annecik-babacık-ben'i ırk, sınıf, polis baskısı, 1968, tecavüz ve Vietnam savaşı ile ilintili olarak görürüz. Deleuze ve Guattari, "şizofrenleştirme süreci" sonucunda bu bağlantıları kendi gözlerimizle görmeye başlayabilir, 'bütün' bendeki yanlış uyumu yadsır ve kendimizi arzu eden makineler düzeyinde yaşayabiliriz" der. "Şu anda, ya ödipleşir ve nörotikleşiriz, ya da ödipleşmeyi reddeder ve psikiyatrinin etiketlediği üzere 'şizofren' oluruz."

Şizofrenleşme, nosolojik şizofreniden ayrık, üçüncü bir seçenektir. Deliliği, öznelliğinin gerçeğini bulmaya ve arzunun mikropolitikalarını kişisel olarak anlamaya yoğunlaşır. D+G, şizofrenleşme sürecini bir yolculuk olarak niteler. Şizofrenin özel konumu politik ve yapısaldır. Kendisi için saydamdır. Laing gibi, D+G için de şizofren yüksek bir düzeydedir, ancak etik veya estetik değil de, politik bir yükseklik.

Anti-oedipus'un birkaç teorik amacı vardır. İlki, ailenin, kapitalist toplumdaki çelişkileri maskelemek için kendi içinde politik, yerleşimsel ve toplumsal yapıları canlandırmasını eleştirmektir. İkincisi, tüm arzunun aile içinde oluştuğunu ileri sürdüğü için psikanalizin arzusunun gerçek doğasını çözümleyemeyeceği savıdır, bireyleri ve toplumsal süreçleri yanlış anlar. Üçüncüsü, aile söylencesini toplumsal bozukluğa yanıt olarak çözümlersek ve bireye arzu eden makine parçalarının toplamı olarak yaklaşırsak, şu anda kendimize bakışımızı bulutlandıran ödipal söylencenin ötesine geçebiliriz. Bu, şizoanalizdir; 'Şizo'dur, çünkü parçalanma gerçeğini açığa çıkarır, psikozla ilişkilendirmeye alışık olduğumuz türden bir parçalanma şizofren, öğretmenimiz olabilir- 'öğreti yalnızca ruhsal değil, aynı zamanda politiktir' görüşüdür.

Özelte Deleuze ve Guattari, politik ifadelerin, arzunun toplumsal alanda dile getirilişi olduğunu ileri sürer.

"Arzudan onu, nesnel bireyselliğe indirgemeksizin a priori anlamını gözardı ederek söz ediyorlar. Analiz, yapıldığı anda politikleşir. Söylemek yapmaktır' diyebildiğimizde, söylemek uzmanları ile 'yapmak' uzmanları arasındaki işbölümü bulanıklaşır".

Sherry Turkle
French Antipsychiatry-Critical Psychiatry
Kısaltarak çeviren: BANU BÜYÜKKAL

Şizofrenik söylemde, annecik-babacık-ben'i ırk, sınıf, polis baskısı, 1968, tecavüz ve Vietnam savaşı ile ilintili olarak görürüz. Deleuze ve Guattari, "şizofrenleştirme süreci" sonucunda bu bağlantıları kendi gözlerimizle görmeye başlayabilir, 'bütün' bendeki yanlış uyumu yadsır ve kendimizi arzu eden makineler düzeyinde yaşayabiliriz" der. "Şu anda, ya ödipleşir ve nörotikleşiriz, ya da ödipleşmeyi reddeder ve psikiyatrinin etiketlediği üzere 'şizofren' oluruz."

Gözle görülen,
kulakla duyulan,
elle tutulanlara
karşı
bağlı ve bağımlı
olmadığımdan,
kayıtsız şartsız,
sorgusuz sualsiz
hürüm !!! - Ölmeyi
kabul ediyorum.
Hayvanlarla eşitliği
kabul etmiyorum.

Cana-mala
Değer veren
Herkes
Yiyor-içiyor
Geziyor ve
Sıçıyor
Yani
Sıfıra
Çalışıyor.
Soytarılar
birliği
demek daha
doğru

Kendini
de bilen
kişi
Hiçbir
yeri
doğru
olmayan
develeri
ne besler
ne
güder?
- GİDER!

Ş.D.

İşte On'lar...
Evrensel
soylar,
rejimler,
dinler, liderler
camiler,
kiliseler,
bilimsel
cüzdanlı
pederler
Bağ-Dağ-
Deniz-Yel-Su-Ateş
olmuş uz'iz'ler.
Gerçeği,
zehirli
güzelliklerle örtü-
yor
men'diller.
Yuva yapan
neslihan
dişi kuşlar beyne
bağlı.
Dokuz köydür
sınırları
gidip-gidip
gelirler !

SES ÇIKARTMAYAN ADAMIN HALET-İ RUHİYESİNE GİRİŞ

"Allah kahretsin!" dedi kendi kendine. Çok severdi böyle yeterince tenha, karanınca serin Ankara yaz gecelerini. Ama bugün düşünceleri cehennem içinde dolaşıyordu.

"Neden hayır demedim? Nasıl 'O iş öyle değil, doğru olan benim söylediğim' diyemedim?" diye düşündü. Adamla konuşurken bir an "Ben yanlış düşünüyor olmayayım " diye aklından geçirmiş, düşüncesini, yani kendisini savunamamıştı.

"Kendimi sattım, kendime inanmadım işte! Bazen aklım yapışıyor." Zaten bütün suç aklındaydı. Dalgın yürüyordu Kızılay meydanında. Şimdi biraz daha sakin olarak değerlendirilebilirdi belki. Sonra gene kendini affetmekten vazgeçti!

"Sen böylesin aptal herif. Geri zekalı, salak."

Marifetmiş gibi lafa girmezdi, diklenmezdi, üstelik karşısındaki haklı olabilir diye bile düşünürdü.

Şaklayan tokat sesi ve onu izleyen çocuk çığlığı iyi bir mola nedeni idi. Anası sağ kolundan asılmış sürüklüyordu arkasınd aağlayan küçük insanı.

"Yaa, işte böyle küçük adam" "Uysal olacaksın, boyun eğeceksin. Unutma ! Otoritenin dediği olur." Kendini hatırladı. Her zaman sıkı sıkı tenbih edilirdi. Çok konuşmamalı ,efendi olmalı, saygılı durmalıydı. İşte bu kadarcıktı iyi çocuk olmanın koşulu . "Bok var sanki! Seni sevmezler diye mi efendi davranacaksın. Sevmeseler ne olur seni! Ne gerek var." Kısaca ağırbaşlı bir çocuk olmalıydı. Çocuk ağlamaya ve direnmeye devam ediyordu. Bir ayaklanma başlatmaya çalışmış ancak ve maalesef kimse yardımına gelmemiş, kitlelerin desteğini arkasına alamamıştı.

"Çok direnme evlat, yoksa çükünü keserler!" diye düşündü ve gülümsedi "Benimki sizlere ömür! Ama bu son olmaz, daha ne sünnetler bekliyor seni!"

Özerkliğinin hatırı sayılır bir kısmını askerlik sırasında kesmişlerdi. Sıkı bir askerlik geçirmişti. Hiç ses çıkartmaması gerektiğini o zaman ezberlemişti. Bütün büyüklere saygılı davranmalı, küçüklerini korumalıydı. Amcalar, abiler, çavuşlar, amirler, yöneticiler hepsi de büyüklerimizdi. Ne çok büyük vardı, yarabbim!

Kendisi küçük, ufak, aptal, değersiz ama efendi ve söz dinleyen bir adamdı. İşte burası çok önemli: O efendi bir adamdı.

-Dalgınsın gene koçum! Ne haber?

-Selam Hikmet ağabey. Siz nasılsınız?

Karşısında duran kravatlı, kravat iğneli, gabardin ceketli, makosen ayakkabılı, ince altın künyeli, sakalı berber traşlı, saçı hafifçe arkaya taralı adama bir iki nazik ve övücü söz söyledikten sonra yürümeye ve düşünmeye devam etti. İşte bu adam gibi olmalıydı. Tam bir "Demokrasi adamı"ydı o. Her zaman hakkını korumasını bilirdi. Kimse ona haksızlık yapamazdı. Hemen karşı çıkar, hakkını korur gerekirse adamı döverdi. Hikmet her yere girer çıkardı. Kendini överken, "Hayır" derken rüşvet verirken, kızlara laf atarken, sözünde durmazken hiç rahatsız olmazdı. Kendini sever, korur ve bir birey olarak yaşardı.

Düğünlerde kalkar oynar, kavga eder, sevilmez ama gene de çağrılırdı her yere. Aslında o da sevmezdi Hikmet'i.

Kafası iyice çorba olmuş karşıdan karşıya geçerken uçmakta olan bir sarı taksi destekli kornasına iyice bir abandı, dizel motoruna gaz verip arabayı böğürttürerek yanından teğet geçti. Ancak bir süre sonra ıskalanmanın keyfine varabildi ve taksinin arkasından bütün gücü ile bağırdı " Ne var ulan! Ayı! Senden mi korkacağım?" O bağırdığı zaman taksi onu duyamayacak kadar uzakta idi. Ama o da zaten bunu biliyordu.

KÜLTEGİN ÖGEL

"Anne"nin Karanlık Yüzü

"Yanında bir ölü, bir gül ve bir ses taşı"

Kimilerinin doğumda göbek bağları kesilmeden unutulur, bazen iki ucu da kopmaz bu bağın. Kimileri belki bir ömür boyu hep geride birşey bırakıyorum duygusuyla yaşarlar. Belki bir kolu, bacağının birini, bir yerde unutup gitmek gibi birşeydir bu. Vücuduma bağlı bu bağ, bu bağın ucundaki olmasa uçabilirdim duygusu. Gerçek belki de "Anne"nin tozları havada uçuşunca farkedilir. Uçmak için insanların kanatları olması gerekir.

Birgün sokakta yürürken göbeğinizden şeffaf, yapışkan bir bağın uzandığını, çamurlu yolların içinde bata çıka ilerde köşeyi döndüğünü, arabaların-insanların onu çiğnediklerini ama farkedemediklerini görebilir, bağın Marmara'nın gri sularına girdiğini, karşı kıyıda biryerlerde son bulduğunu hissedebilirsiniz. Hızla çekerseniz bir balkondan bir kadın düşecektir.

Yıllar önce o misafirlikteki "Anne"nin başından ayrılmayan o ürkek çocuksunuz. İlerde odanın köşesinde, masanın altında bildiğiniz kelimelerle tarif edemeyeceğiniz eşsiz bir oyun vardır. Ve ona ulaşmak için bir üç metre. Soluklarınız sıklaşır, bacaklarınız titremeye başlar. İnsanlar çekincesiz bakışlarıyla ruhunuzun en ıssız yerlerine uzanırlar. Oysa bazı gizemler aydınlıkta yaşayamaz. "Anne" demek istersiniz, beni bu insanların arasından geçir:

"Herşeyi gören gözlerinden onların

Herşeyi işiten kulaklarından".

Sesinizi kimse duymaz, hiçbir zaman ulaşamayacağınızı anladığınız oyunun gittikçe farklılaştığını, uzaylıların, fillerin, gökkuşağının, suyun sesinin, tüm eski ölülerin, masal kahramanlarının, bütün arkadaşlarınızın tozlu sokakların katılımıyla genişleyip sizi de içine aldığının, tüm zamanları kapsadığının farkına varmazsınız.

Kimilerinin doğumda göbek bağları boyunlarına dolanır. Bir darağacı gibidir "ANNE", ondan uzaklaştıkça nefes almak zorlaşır. "Hep uzaklara gitme istemleri ", "ucuz yaşam başka yerdeler", "orada olmak" tasarımları bu bağın esneme sınırında son bulur. Toprağa ulaşabileceğini sanan o tuhaf yoyolar gibi ipin rükendiği noktada her sefer daha acılı bir geri dönüşün başlaması."Kusursuz bir irade harikası ", üç paralık bir yoyo gibi.

O garip aptallığıyla bir bilim adamının "ANNE"yle açıklanan evren modeli. Hamile anne karnının yüzey eğimleri dağılımının evrenin genişleme ivmesiyle uygunluklar göstermesi. Entropinin arttığı bir evrende anneye geri dönmenin olanaksızlığı tezi. Evrenin genişlemenin sınırlarına varıp bir yoyo gibi küçülmeye başladığı noktada tekrar birleşmenin gerçekleşeceği. "Kusursuz bir irade harikası"

"BABA" kral değildi, bir köylüydü. O eski Yunan öyküsündeki gibi onun yolunu kesip öldürmedim. Hiçbir zaman dile getirmese de galiba "BABA" şu kurala uydu. "Atina'da ölü bir kral olmaktansa iki haneli bir köyde alkolik olmak iyidir." Krallığın kırtasiye hesaplarına, alkolün eşsiz esrime anlarını yeğledi. Bir gün köye dönerken bu dünyanın kanserleri bir patikada yolunu kesti. Artık kanserin krallığı başlamıştı. Kuşkusuz kanser "ANNE" nin vücudunu da isteyecekti.

Tuhaf bir sevgilidir kanser. İnsan ancak bir kez beraber olabilir.

Birgün tarlada çalışırken oğul sormuştu.

-Baba, Kral Oedipus'un öyküsünü bilir misin?

-Nelerden bahseder?

-Krallardan,annelerden, mutsuz evliliklerden, aşklardan,oyulan gözlerden

-Acıklı bir öykü desene. Acıklı öyküleri sevmem ben oğlum.

Öğle vaktiydi ve Anadolu güneşi bütün canlıları, öyküleri kavuruyordu.

Atomu parçalayan bu yüzyıl şimdi de "ANNE"yi parçalamak istiyor. Asit yağmurları onun derisini yakıyor, kanserler en çok onu istiyor. Bitkisel hayata sokuyorlar onu televizyonun karşısında. Doğduğu yerlerde ve hiçbir yerde yaşanmayacak kötü aşkları, kötü fırsatları, kötü iyiniyetleri seyrediyor. Çevrenize bir bakın, herşeyin üç boyutu vardır, "ANNE"ninse dördüncü bir yüzü. Dört boyutludur. Tüm edebiyat dördüncü boyutu, "ÖLÜM"ü anlatır. Ve bu dünyada "Misafir çocuklar" hep yuvaya dönmeye çalışır.

Bir fırtına çıkar geri dönebilmek için yol boyunca ardımıza bıraktığımız ekmek kırıntılarını savurur. Yol kenarında bir taşa oturup ağlasak da kimse gelmeyecektir. İlerde ormanın içlerinden müzik sesleri, rengarenk ışıklar gelir. "Pazar yeri" bütün şaşası, debdebesi içinde binlerce insanın öykülerini birbirine karıştırarak uzanır. Işıkların ötesinde tepe ve nehir yer alır. Oraya ulaşmak için geçilmesi gereken insanlarla dolu geniş bir alan vardır. İnsanlar çekincesiz bakışlarıyla ruhunuzun en ıssız yerlerine uzanırlar. Oysa bazı gizemler aydınlıkta yaşayamaz. Tepeden anneniz size el sallar. Sizi çağırır. Yürürken ruhunuzun sesini duymamak için içinizden bir şarkıyı mırıldanırsınız. "Başka şeyleri orada seninle". Soluklarınız sıklaşır, kalbiniz deli gibi çarpmaya başlar, adımlarınız birbiri ardına eklenirken dünyanın bütün hainliğiyle güneşin etrafındaki dönüşünü bin kat hızlandırdığından haberiniz yoktur.

Adnan Özdemir

BELLEĞİNİ YİTİREN TOPLUM

Toplum giderek artan bir hızla daha az anımsıyor. Zamanımızın göstergesi modaya boyun eğmekti; geçmiş çağdışı olarak küçümsenirken, bugün en iyi olarak yüceltiliyor. Psikoloji de bundan payını alıyor.

RUSSEL JACOBY'DEN TÜRKÇELEŞTİREN HAKAN ATALAY

Felsefenin tarihi unutuşun tarihidir: T. W. Adorno böyle demişti. Bir zamanlar incelenmiş olan sorunlar gözden ve gönülden uzaklaşıyor ; yalnızca en sonuncular yeniymiş gibi görünüyor. Toplum giderek artan bir hızla daha az anımsıyor. Zamanımızın göstergesi modaya boyun eğmekti; geçmiş çağdışı olarak küçümsenirken, bugün en iyi olarak yüceltiliyor. Psikoloji de bundan payını alıyor: Freud'un bildiği , Yeni-Freudçuların şöyle böyle anımsadığı şeyleri , ardılları artık bilmiyor. Yeni kuramlar giderek artan bir hızla eskilerinin yerini alıyor. Yeni yalnızca eskiyi geçmiyor ; yerini değiştiriyor, yerinden ediyor. Anımsama yeteneği kadar anımsama arzusu da giderek azalıyor. Toplumbilimlerin çoğu köklü bir biçimde tarihsizleşiyor ; felsefede Hegel'i , psikolojide Freud'u, ekonomide Marks'ı incelemek güçleşiyor.

Anlık tarih bugünün yüceltilmesine yardım ediyor. Geçmişinbilgeliğinin bütün erdemleriyle geçmişe ait olduğu söylenerek bugünün bayağılıklarına derinlik kazandırılıyor. Daha sonra gelenlerin azameti , geçmişin ölüp gittiği anlayışıyla süsleniyor. Örneğin, ister soldan ister sağdan, çok az kişi Freud'un bir ondokuzuncu yüzyıl Viyanalısı olduğu biçimindeki Freud eleştirisine karşı çıkabilir. Bu tür ifadelerin durmadan yinelenmesi , eleştirel düşüncenin çöktüğünü düşündürüyor ; modern akıl artık düşünce üzerine kafa yormuyor, yalnızca zamana ve yere yerleştiriyor onu. Düşünmenin etkinliği , giderek sınıflandırmanın edilginliğine doğru çürüyor.

Kimine göre bu durum ilerleme ve canlılığın kanıtı. Ama devingenliğin hep ilerleyen bir süreç olması gerekmez. Devingenliğin içinde durağan bir moment içerili olabilir : toplumun yapısı. Ekonomi dünyasında üretim ve tüketimin , yaşamın kendisinde de histeri ve çılgınlığın ivme kazanması toplumun değişimini yalnızca dönüşünü hızlandırdığını gösteriyor olabilir. Düşüncelerin durmaksızın kullanılıp bir yana atılması da , tüketim mallarıyla aynı muameleyi gördüğü anlamına gelir: Yeni yalnızca eskiden daha sıradan değildir ; sürekli olarak yeni olduğu yanılsaması üreterek yerine başkasının konulmasını önleyen, modası geçmiş toplumsal sistemi de besler.

Yeni biçimler adına eskiyi hasıraltı eden bugünün eleştirelliği de devrin zihniyetinin bir parçasıdır: Yeni bir çağ adına geçmiş kuram onurlu ama zayıf ilan edilir. Genel bir sendromdur bu. Kısacası toplum belleğini ve onunla birlikte aklını yitirmiştir. Bellek yitimi çeşitli biçimler alır ; geçmiş düşünceyi bir "entellektüel çöplük" olarak görüp bir yana atan "radikal" ampirisizm ve pozitivizmden, geçmişin dehalarını çok erken doğma talihsizliğine uğradıkları için selamlayan açıkgöz kuramlara dek..Walter Benjamin "Her çağda , geleneği, ezilmek üzere

olduğu konformizmin ayakları altından kurtarmak için her çaba gösterilmelidir." diye yazmıştı.

Düşüncelerin kullanılıp atılmasını ve sahte yenilikleri eleştirmek, Marx'ın ya da Freud'un eski metinlerinin yazıldıkları zamanki kadar geçerli oldukları, yorumlamaya ya da yeniden düşünmeye gereksinimleri olmadığı anlamına gelmez. Tersine, yapılması gereken, özgün düşünceyle güncel koşullar arasındaki sahici ilişkileri izlemektir. Körlemesine eski metinlere bağlı kalanlarla, bugünü yüceltenler hep olmuştur ve her biri kendi sonuçlarına ulaşmıştır. Yeniden düşünmeyip yalnızca mekanik olarak yinelemenin Marksizm için ölümcül olduğu anlaşılmıştır ; burjuva toplumsal kuramı giderek gelişen bir yayınlama ve unutma etkinliğine dönüşmüştür. Gerilim, geçmişin metinleriyle bugünkü toplum arasındadır. Bu gelişmeleri açıklamak ve yanıtlamak için ortaya çıkan toplumsal ve psikolojik düşünceler arasında, psikanaliz kendi gücünü göstermiştir; değerler, duyarlılıklar ve duyguların özgürleştiği iddialarını, bastırıldıkları psişik, sosyal ve biyolojik boyuta dek izleyerek demistifiye etmektedir. Ego çatışması , moral sorunlar, değer çatışmalarından sözedildiği, idealizmin yeniden canlandığı bir dönemde modaya uymayan bir materyalizmdir; psişik yeraltının nabzını tutmaktadır. Bu niteliğiyle de, konformist psikolojinin bastırdığı ve unuttuğu, giderek yoğunlaşan toplumsal akıldışılığı kavrama yeteneğindedir: uygarlığın kendisinin barbarlığını, yaşamın açıkça bastırılan sefaletini, topluma musallat olan çılgınlığı...

Genel bellek yitimi yalnızca psikolojiyle açıklanamaz; basit bir çocukluk unutkanlığı değildir. Tersine, toplumsal bir belleksizliktir; bu toplumun ekonomik ve sosyal dinamikleriyle bellek zihinden uzaklaştırılır. Bu oluşumun doğası Marksist "şeyleşme" kavramına dayanır. Toplum tarafından nesnel olarak üretilen bu yanılsama, toplumun insani ve sosyal ilişkilerini, şeyler arasındaki doğal ve değişmez ilişkiler olarak tanıtarak statükoyu korumaya yarar. Şeyleşme kavramına ilişkin açıklamalarda genellikle psikolojik boyut görmezden gelinir: unutma, yani toplumu oluşturup yeniden biçimlendirebilen, insani ve toplumsal etkinliğin unutulması ve bastırılması. Toplumsal bellek yitimi de bir şeyleşme tipidir; daha doğrusu, şeyleşmenin ilkel bir biçimidir."Her şeyleşme , bir unutmadır".

Bu gelişmeleri açıklamak ve yanıtlamak için ortaya çıkan toplumsal ve psikolojik düşünceler arasında, psikanaliz kendi gücünü göstermiştir; değerler, duyarlılıklar ve duyguların özgürleştiği iddialarını, bastırıldıkları psişik, sosyal ve biyolojik boyuta dek izleyerek demistifiye etmektedir. Ego çatışması, moral sorunlar, değer çatışmalarından sözedildiği, idealizmin yeniden canlandığı bir dönemde modaya uymayan bir materyalizmdir; psişik yeraltının nabzını tutmaktadır. Bu niteliğiyle de, konformist psikolojinin bastırdığı ve unuttuğu, giderek yoğunlaşan toplumsal akıldışılığı kavrama yeteneğindedir: Uygarlığın kendisinin barbarlığını, yaşamın açıkça bastırılan sefaletini, topluma musallat olan çılgınlığı...

Bu şeyleşme biçimi, ekonomik sistemin gerekliliklerinden doğar. Artık-değer ve kar dürtüsünün şiddetlenmesi, eski malların yeni mallara yol açmak için tasfiye edilme hızını arttırır; kullanıp atma, tüketim maddelerinden düşünmeye, hatta cinselliğe kadar her yerdedir. Kurulan kullanılıp atma modeli ne düşünceyi, ne de insanları es geçer. Mallarda, düşüncelerde ya da insanlarda yeni olduğu söylenenler , aslında değişmeyen bir şeyi maskelemektedir: Bu toplumu. "Kapitalistlerin işçiler üzerindeki egemenliği , şeylerin insanlar, ölü işin yaşantı , ürünlerin üreticiler üzerindeki egemenliğidir..." Geçmiş tam da unutulduğu için, karşı çıkılmayan bir egemenlik haline gelir. Bunun aşılması için, öncelikle anımsanması gerekmektedir.

Öyleyse toplumun baskısı altında sürekli yitirilmekte olanları anımsamak; düşüncelere kullanılıp atılan bir tüketim maddesinden öte değer verilmemesine karşı çıkmak zorundayız. Ancak bu anımsama çabası yalnızca bir arkeoloji , yitenlerin açığa çıkarılması olmamalıdır. Aynı zamanda (psikiyatride yada başka alanlarda) varolan kuramları da eleştiriden geçirmelidir. Eleştirirken de, olguları değerlerden, gözlemi düşünceden net olarak ayıran pozitivist şemayı reddetmelidir. Marksist gelenekte eleştiri, gerçeğin abmakça bir hoşgörüyle bağdaşmadığı anlayışına dayanır. Bütün düşünceler eşit oranda doğru değildir ve bu nedenle hepsine eşit oranda hoşgörü gösterilemez. Marcuse, "Saf hoşgörü, mutlaka esası zedeler" demişti. Düşünceler serbest pazarı asla serbest olmamıştır, ama her zaman bir pazar olmuştur. Çözüm elbette sansürcüler ve komiserlerde değil, nesnel gerçeklik anlayışına bağlı eleştirel zekadadır. Eğer bastırıcı bir hoşgörü varsa, o zaman özgürleştirici bir hoşgörüsüzlük de vardır. "Gerçek hoşgörülü olamaz" diye yazmıştı Freud.

Kıyımdan Kuşkulanmak

Bir ip bir yalım bir adam
Boğdu on adamı
Yaktı bir köyü
Rezil etti bir halkı.
Dişi k di uzandı yaşama
Kabuğunda inci gibi
Dişi kedi yavrularını yedi.

PAUL ELUARD

rivayet

Ediz EVRENOSOĞLU

Oğlum! Kendine yeni bir sokak bul eski yolu kullanma geri dönmek için. Sokağı kesen ulu ağacı dinle kesilmeden önce o anlatacak sana şehrin ve kadının ihanetini. Gündoğuşlarında uzun yürüyüşler yap gazeteler dağıtılmadan, şehir uyandığında herkés zamanın zarlarını paramparça eden adamı konuşacak martılardan önce. Ve biz oğlum boğazlarımızda birer yumru, gözlerimiz koskocaman açık kendimizi aşklarımızın yanında bulacağız aşklarımız şaşkın o zaman deniz kenarındaki kahvede buluşacağız bir sabah bir türlü bırakamadığımız yerden başlamak üzere. İşte belki o zaman yaptığımız resimler kendi duvarlarında kalır, üstümüze örttüğümüz örtüler ıslanmaz geceleri gözyaşlarımızdan, mutluymuş gibi yapmayı da doğaçlamalara saklarız o zaman. Hem her şeyin içi kazılmışken bu mutluluk niye? Toprağın altına gömülmüşken evren üstünde birbirlerine şakalar yapan bu korkunç yüzler kimlerin? Şarapçıların kanı bunların dudaklarında, suya karışan bu nefret şimdi sahile vurdu. Bugün benlik-kazıcılar geldi onarım varmış bütün hatlarda! Dağıldık odanın her tarafına, göle girdi bazıları, ıssız kumsallar sömürdü barışçıl balıkları, ağlar, yırttı acımasız kayalar. Nereye gideceğim söyleyin bana ıssızlığın kaçkınları? Kaçmayın yeraltındaki yuvalarınıza, durun yalın hayatlar ben de sizdenim, acıma güvenin ey geçmişin neferleri ben de savaşmak istiyorum, havayı ürküten korkunç kahkahalarla yokolmayın, son ümidimi yutmasın o balçık, yankılanmasın sesim o çıyanlı vadide, dizkapaklarım kalır yoksa sadece orada.

Gittiler.

Ah! Zamanın ince ayarı yırtılır paramparça olur umarım o görünmez zarların.

R.D. LAİNG'DEN

BİR VAKA TAKDİMİ

Yandaki sütunlarda bir "vaka takdimi"ni okuyacağınız, R.D Laing 1927'de Glasgow'da doğmuş. 1951'de tıp doktoru olmuş ve bundan sonra psikiyatri evrenine dalmış. Psikanalist ve psikiyatr olarak kendi sözleriyle "şu anki bilgimizle aydınlatamadığımız dağılmış ve acı çeken ruhlara insan olarak tepki verme" yolunu seçmiş biri. Vaka takdimi, Laing'in "The Facts of Life" (Yaşam Gerçekleri) adlı kitabından Türkçeye çevrildi

30 yaşında, evli, kadın
hasta, gezgin satıcı olan
kocası eve her geldiğinde,
tekrar gidinceye kadar sürekli
kustuğu için hastaneye
başvurmuş.
"Kocasına hasta"
olduğunu yadsıyor
Gerçekten ona
"hasta mı oluyor"
bunu kabul etmiyor
bu düşünceyi yadsıyor,
ama bunu fiziksel bir
metafora dönüştürüp
histerik
konversiyon
olarak
ifade ediyor.
(*hımm, kuşkusuz cinsel*
sorunlar ve erken oral
saplantılar)
Belki bu kadın ağzından
göbek kordonundaki
kanı kusuyor
kocasını plasenta* ile
karıştırıp?
Belki kocasının üstüne
kusmak istiyor
ikide bir çekip gitmesinin
öcünü almak için?

Belki bozuk, hazmedilmez
duygularını
dışarı atmak için istiyor.
Tabii bizce,
burada duygularını mide
içeriğine
dönüştürüp, sonra da
kusarak
onlardan kurtuluyor.
Yoksa bu bir........dönüşümü
mü,

belki bir hormonal bozukluk
belki bir doğum travması?
yoksa psikoterapi mi yapmalı?
belki de sakinleştirici ilaçlar?
belki davranış tedavisi?
ooo, belki de eşiyle bir
görüşme?
yoksa evlilik terapisi mi?
belki sosyal çalışmacıdan bir
ev ziyareti ?
belki de bu kadını bir
dahiliyeci muayene etmeli?
belki klinik psikologdan bir
test?
Eveeet belki de grup
psikoterapisi?

Kusmadan önce çok depresif
oluyor
tam kocası gelmeden önce
tam da
mesela koca gelmeden veya
kadın kusmadan
önce kafasına birkaç tokata
ne demeli?
Belki bu girişim oradaki
eşleşmeyi ve dönemselliği
kırabilir.
Belki, bu konuyu
düşünelim....

AKTARAN: PEYKAN GENÇOĞLU

**Plasenta: Ana rahmindeki bebeğin beslenmesini sağlayan ve onu çevreleyen damarlar yumağı.(Ç.N.)*

AMPİRİSİZM, DİL VE DSM -III- R*

ERDOĞAN ÖZMEN

Soyuttan somuta yükselme yöntemi, düşüncenin somutu kendine temellükünün, onu zihindeki somut olarak yeniden üretmesinin tek yoludur. Ama bu, hiçbir şekilde, somutun kendisinin ortaya çıkış süreci değildir.

K. Marx

Epeydir biliniyor ampirisist epistemoloji, bilgi süreci ile nesnel süreç arasında mutlak bir ayrım öngörür. Kabaca bilgi süreci, deney yapma yeteneği ve bilinçliliğe haiz bir özneyi gerektirir. Bu varsayımda anılan bilinçliliğin o deneye ilişkin düşünme gibi kendiliğinden bir özelliğinin olduğu da içerilmiştir.

Nesnel süreç ise, özneyle ilişkisi ancak bir dışsallık ilişkisi olabilen gerçek bir süreçtir. 'İçinde durduğu' biçimlerin bilgi için yeterli/uygun olduğu düşünülür.

Bu tabloda bilgi süreci için öngörülmüş şey, belirli bir düzen/yasa gereğince varolan nesnel sürecin bu özünün (düzeninin, yasasının) öz-olmayandan soyutlanması, deyim yerindeyse deşifre edilmesidir. Kestirmeden söylemek gerekirse, gerçek onun her türden bilgisinin dışında önceden verilidir.

Yapılan bu ayrım uyarınca bilgi süreci ve nesnel süreç arasında mecburen olması gereken tekabüliyet, öznenin deney yapma yetisi ile mümkün kılınır. Bilebileceğimiz yegane şey, deneyin nesnesinin varolduğudur ve bu nesne bilen özneye dışsaldır. Burada doğru bilginin teminatı da, öznenin deneyine ilişkin tasarlanmış sıkı bir sağlamalar/kontroller sisteminde yatmaktadır.

Denilebilir ki, öznenin (ampirisist bilginin öznesi) varlığı deneyin (bilinçli deneyin) varlığını varsayar içerir. Sözkonusu olan özgül varoluş koşullarına sahip somut bir özne değildir, daha çok 'her türden bilgi sürecinin dışında duran ama bilgi sü-

reci için de çok belirleyici olan genel, idealize edilmiş bir öznedir.

Açıktır ki, ne deney kategorisinin ne adı geçen bilincin içeriğinin ne de bilimin icra edildiği koşulların özelliklerinin ne olduğu sorularına ampirisizmin içinde kalarak yanıt aramaya çalışmak boşuna bir çabadır.

Ampirisist özne, yasaları aklın/mantığın yasaları olan bilincin/bilinçliliğin öznesidir. (Freud'un o bilincin içeriğinde yaptığı devrim ampirisizme vız gelir).

Benzer biçimde ve benzer nedenlerle ampirisizm, dili de bir sorun alanı olarak görmez, anlamaz. Dil anlayışında bir tekabüliyet/temsiliyet özelliği vardır: Dil betimleyici bir işleve sahiptir, dil-öncesi nesnelerin adlandırılması işini görür. Yapılan betimlemenin ne kerte gerçekçi/gerçeğe uygun olduğunun ölçüsü muğlak olma haline olan uzaklığa eşdeğerdir. Tanımı gereği muğlaklık, aklın ve mantığın yasaları uyarınca oluşmuş/oluşturulmuş düzenden bir sapma olduğu ölçüde, dilin bu temsil edici özelliği öznenin ampirisist kavranışıyla yakınen bağlantılıdır.

Saussure'den beri biliyoruz ki; dil göstergelerden, gösterge de, bir gösteren (akustik imge) ve bir gösterilenden (kavram) oluşur. Gösteren ve gösterilen arasındaki ilişki hiç te temsili bir ilişki değildir. Deyim yerindeyse güdüsüz bir ilişkidir, keyfidir. Yani dilde kendi iç mantığı/kuruluşu gereği kendinden önce varolan hiç bir şey temsil edilmez. Varolan fonetik ve kavramsal farklılıkların kurucu dizgesidir dil. Varolduğu düzey kendini mümkün kılan özgül konuşmalardır.

Gösterge keyfi olduğu ölçüde, bütün konuşmalar zaten özgüldür ve anlam göstergelerin düzen ve sırası içinde oluşu, bir öz yoktur. Dolayısıyla anlam, bir gösterenin o özü/gerçeği temsil etmesi ilişkisinde oluşmaz.

Artık söylemek bile fazla; düşünce belirli bir düzen içinde vaziyet almış kavramlarla -bir söylem içinde- vuku bulur. Bilgi süreci, bilginin üretilmesi sürecidir. Bu süreç hem bilginin nesnesinin hem de onu düşünmeye imkan veren kavramların kurulduğu işlendiği süreçtir aynı zamanda.

Demek istediğim şu. Anlamın DSM-III-R da yer alan ölçütlerin toplamından oluşan tanı kategorileri (dışlama ölçütlerine dikkat) ile somut bir hasta arasında kurulan bir karşılıklılık ilişkisinde ortaya çıktığını vaaz etmek, o somut hastanın artık sözgelimi, bir arzu, bir umut, acı, hayal-kırıklığı, bir ütopya (hani var ya) taşımadığını; özgül bir toplumsal bağlamının bulunmadığını düşünmeye denktir. Dolayısıyla o somut hastayla kurulan ilişki düzeyinde antlan o acıyı, , umudu, arzuyu, hayal kırıklığını anlama heyecanı-isteği muteber bir insanlık durumu değildir.

Alt alta sıralanmış yüzlerce ölçütün ezici ağırlığı, karşınızdaki somut insanı bir yere sokuşturmaya zorlayan müthiş bir çekim alanı yaratır. Doldurulacak bir ölçütler dizgesi (bakınız Personality Disorders bölümü) ve bu mutlu aşamaya ulaşmanın bir yolu ('sophisticated'/kül yutmaz teknikler örneğin) mutlaka vardır, bulunmalıdır. Aranızdaki terapötik ilişkinin menfaatlerini, bu arama/bulma faaliyetine ikame etmeye kalkışmanın o düzeyde makul hiç bir gerekçesi olamaz. Son bir şey daha: " 'Dil', bir araç ve bir ürün olmayıp, sürüp giden bir etkinlik-bir 'energeia'dır" (Foucault). Hatta işgalcidir. Ampirisizme ve onun diline inanmayın.

Anlamın DSM-III-R'da yer alan ölçütlerin toplamından oluşan tanı kategorileri ile somut bir hasta arasında kurulan bir karşılıklılık ilişkisinde ortaya çıktığını vaaz etmek; o somut hastanın artık sözgelimi; bir arzu, bir umut, acı, hayalkırıklığı, bir ütopya taşımadığını; özgül bir toplumsal bağlamının bulunmadığını düşünmeye denktir.

---

* *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Third Edition-Revised)*

K A O S

Niye attı kendini bilinmez. Niye intihar eder insan durduk yerde? Yoksa durduk yerde etmez mi?

Altından tren geçen köprüden attı kendini Nazmi ya da Nazmi sadece. Niye? Bilinmez, okuldan istasyona dek uzanan metruk gecekondusunda yalnız yaşar, okulun önünde simit satardı kimi zaman. Çocuklar seyrekleşince, sermayeyi şaraba yatırır, evin-gecekondunun yolunu tutardı. Niye kendini köprüden attı bilinmez. Mahalleli onu pek tanımaz, okul müdürü Vehbi Bey'de onu gördükçe haşlardı, açıkta simit sattığı için. Pek sevilmezdi. (şarap yüzünden olsa gerek) Nazmi kendini atınca köprüden, en çok üzülen bakkal Remzi oldu. (şarap borcu yüzünden şüphe götürmez) Niye attı kendini bilinmez? Niye intihar eder insan durduk yerde? Yoksa durduk yerde etmez mi? Aslında Nazmi (istasyonda hareket memuruydu hani cakalı, apoletli ve de laci takımlı filan) simitçi rolünde bir polis mi yoksa? (Kim derdi ki müdürün karısına yangındı da lojmana yakın bir gecekonduda yaşayıp dikkat çekmemek için simit sattığını filan) Nazmi zimmetine geçirdiği paralarla yok olan bir veznedardı aslında, Maksim'de uğruna şampanyalar patlattığı sevgilisi konsomatris Necla bir arbede sonucu cızlamı çekince ve de parası bitince gelip bu kenar mahalleye yerleşmiş biriydi. Peki niye attı kendini köprüden? (Kan davasında babasını kaybetmiş biriydi aslında, anasının eline tutuşturduğu revolveri dereye atıp kaçtığından beri, hem amcazadelerinden, hem de hasımlarından saklanan biriydi sadece) Nazmi bakkalın üstündeki apartmanın kapıcısıydı aslında. Tekaüt Fadıl beyin kızı Fehime'yi severdi kendince, simit satarken hep karşı binadaki Fehime'yi arardı gözleri, pek göremez sonra da gider şaraba başlardı. (Sevdadan gayri ne derdi olabilir?)

Nazmi karakolda bekçiydi aslında, tafra atardı ağzında düdük. (hırsızlar mı attı yoksa köprüden) Nazmi aslında nazmiydi sadece. Sadece nazmi olduğu (belki de olamadığı) için attı kendini köprüden. "Aslında neydi yahu" bu herifin zoru kendinden.

Ah Nazmi! adam bir mektup bırakır giderken (boyacısın dediler vermediler, türünden) Ne hakkın var bunca ahaliye eziyete. bak işi gücü bıraktık senin intiharın yüzünden.

Ara fasıl (saz heyetinden)

Dönülmez köprüler kıyısında durdun kendini yerlere vurdun, hey gidi koca Nazmi

Nazmi aslında pazarcıydı (Simit te satardı kimi zaman) sağlığında pek bi içerdi rahmetli (öküz gözünden). Altından trenlerin geçtiği köprüden atıverdi kendini (Aslında başkalarını atabilse bunu yapacağını pek kimse sanmazdı, oysa).

Balıkçıydı Nazmi aslında, şarabı çok çekince bir gece alabora oldu sermayesi Kız Kulesi açıklarında (64' kuzey, 21' batı). Boğazı geçen bir sandal dolmuş kurtardı onu (herhal bu yüzden attı kendini köprüden) Velhasıl aslında Nazmi zurnacıydı, İgor'un meyhanesinde (simit te satardı kimi zaman). Çok içtiği ve de ağladığı (niye ağladığı da kendini niye attığı gibi meçhul) bir gece çıktı Galata Kulesine ve dedi ki (gördünüz mü sonunda konuştu):

-Bre melun esnaf, ben ki Memaliki Osmani'nin Sultanı dümbük bir Vedatül Yezit etc-nın Hazerfeni...

O sırada yukarı çıkan bekçiler yakaladı garibi, karakol nezaret derken ayıldı bizim Nazmi. (Bunların hiçbirini hatırlayamadı sonradan) (Yoksa rezil oldum diye mi attı kendini köprüden?).

Nazmi tezgahtardı bir kundura dükkanında, müşterilerilerinden birine aşıktı (muhtemelen) -Asamadığı için kendini incir dalına belki o yüzden atladı köprüden.

?

AKROSTİŞ

KAMİLE

Kahroluyorum aşkından

Asla farkım yok bir şaşkından

Masal gibi bizim aşkımız Kamile

İçimden çıkmıyorsun ne yapsam nafile

Lakayıt kalma benim sevgime

Ellerini uzat bir aşk rüyasına dalalım seninle

R.G.Ö.

Paneller (Seminerler, Açık Oturumlar, Konferanslar) ve Bilgi (m)ler

Fatih Altınöz

Siz hiç şu yandaki başlıkta belirtilen şeylere gittiniz mi?

Ben gittim.

Oralarda iyi top oynanır. Oyuncular çıkar sahaya (top sahası yüksek bir bölmede kurulu bir masa ve sandalyeler, masada dizili sürahi ve su bardakları bütün bu eşyalara dönük olarak daha alçak bir düzeyde sıralı dinleyici /seyirci koltuklarından müteşekkildir.) seyirciyi selamlayıp, hakemin düdüğü ile oyuna başlarlar.

Biri köşe gönderine topu diker, muz tabir edilen şekilde ön direğe keser. Öteki kafayı kor ve meşin yuvarlak kale sınırlarını belirleyen çizgiyi geçer.

Orada goller atılır karşılıklı. Kötü tezahürat yayınlanmamış bir genelgeyle yasaklanmıştır. Top sahalarının en medeni seyircileri panel, konferans seyircileridir.

Tutulan oyuncuya destek, ışıltılı bir gülümseme, olumlayan bir baş sallama (ikisi birlikte de olabilir) ani bir göz kırpma, müstehzi bir ifadeyle yanınızdakinin (eğer tanıdıksa) kulağına fısıldanan bir iki sözcük-tanıdık uzakta oturmuşsa - ona doğru dönerek "olayı nasıl koydu ama " adlı mimiklerle gösterilebilir.

Seyirci olarak kimi zaman hangi oyuncuyu tutacağınızı bilerek gelirsiniz sahaya, kimi zaman da oyuna geçildiğinde ve oyuncular sırayla topla oynamaya başladığında seçersiniz oyuncunuzu. Oyuncular yüksek bir yerden aşağı doğru üzerinize topak topak bilgi üfürmeye başladıklarındaysa aşağı yukarı durum şudur: Kimi, donuk bir ifadeyle boşluğa konuşmakta, sonsuza bakmaktadır. Kimi çok "rakam" verir, "bilimsel"dir. Kimi konuşmasına "bugün Batıda" diyerek başlar, "adamlar" diye devam eder. Öteki tedirgindir, tekler. Cümlelerin yarısını yutar sürekli. Fiilleri alamazsınız. Ve hemen hemen biri mutlaka nüktelidir. Çok fazladır. Farklı bakar. Sözleri, diğerlerinin konuşmalarındaki ölü boşluklara "cuk" tarzında oturur. Gol kaydına muvaffak olur, mütemadiyen. Ondan yana olur(sun)uz. O geçici bir süre için siz(siniz)dir. Oradaki parlak çağıl çağıl akan cümleleri kuran ta kendi(niz)dir. Çok etkileyici(siniz)dir . Ne güzelde konuşuyor(sunuz)dur. Top dönüp ona gelsin ister(sin)iz. Daha at(ıl)acak goller vardır. Top döner; o konuşur. Goller girmeye başlar. Bu gollerin hepsi aslında size girer.

Hele oturumun sonunda, cesaretinizi toplayıp (ki zordur sosyal fobiksinizdir) bir de soru sorabilirseniz. Ve o da yükseklerden eğilerek ve çok meşgul gözleriyle kalabalığın içinde sizi bularak "çok güzel bir soru" olarak nitelerse sorunuzu. Hele bu da olursa . Aman da o an, ne de güzel bir andır. O anı çerçeveletip misafir odanızın en müstesna yerine çivilemeniz ve kendi evreninizin size sunduğu her türlü dost meclisinde bir punduna getirererek o "an"dan, ondan bahsetmeniz ve iki golle öne geçmeniz işten bile değildir.

Düşünsenize, enselerin görüş mesafinizi doldurmaması için, kafanızı hafif yukarı kaldırıp, biraz da boynunuz tutularak ve odun yutmuş gibi dimdik oturarak yükseklerdeki bir grup bilgini izlemediğiniz, sizin görüşlerinizin de herkes için önemli olduğu, ilgiyle dinlenmekte olduğu, birbirinizin doğrudan yüzünüzü görebildiğiniz, dilediğinizce söz alıp, konuşabildiğiniz mekanlar düşlesenize (yapsanıza). (Eğer hala kısmi katartik top sahalarında bize birşeyler olmasını bekliyorsak daha çok bekleriz) Bütün sözler ilgiyle dinlenmeye değer değil midir? (Hele yanlarına usulca duyguları da iliştirilmişse) Düşüncelerin kodlandığı ağızlar, beyinler, diller hangi kategoriye göre sınıflandırılabilir? Dağarcıkta biriken bilgi yığınlarına, gönderme yapılan kaynaklara, birbirleriyle ilintilendirilmelerindeki yetkinliğe göre mi ? İnsanların sözlerini belli ölçütlere göre

irtifalandırmak, buralardan yeni iktidar biçimleri türetmek mecburiyetinde miyiz?

Ne bu havalar?

Günde iki yüz kelimeyle konuşan insanlar, diğerlerinden ne bakımdan daha geri ve değersizdirler? (Niye yangından en son onlar kurtarılacaktır?) İki yüz sayısının matematik aleminde dört yüz ya da dört bin sayısına göre daha mütevazi olan yerinden dolayı mı ? Onlardan öğrenilecek hiçbirşey olamayacağının ön kabulüyle, onlara çok şey öğretilmesinin gerekliliği nasıl rasyonelleştirilebilir? (Sormak bile ayıp. Bin türlü, tüptürlü açıklama bulunur) Tamam anladık ta böylesi bir yargılama hakkını kimden alıyoruz? Biz kim oluyoruz? Tanrı mıyız? Yoksa diğerlerine göre daha mı az ölümlüyüz, yani yeterince ölümlü mü değiliz?

Elitizm, populizm tartışmalarını da gene aynı yüksek mekanlarda yapıyoruz. Bir 'Halk' kavramının peşinde döneniyoruz. Ne biçim bir şeyse. Top gibi yuvarlak mı? Ne biçim bir şey bu 'Halk' .Ben hiç halk görmedim.Otuz kitap okuyup,sokakta,otobüste önümüze çıkan otuz kişiyi görüp,otuz milyonluk,altmış milyonluk genellemeler, sosyopsikolojik çözümlemeler yapıyoruz. Bu'Halk' ya adam olmaz,geri birşey oluyor ya da zemzem suyuyla yıkanmış,kutsal birşey. Ne biçim bir şey bu 'Halk'? Yukardan aşağıya doğru bakılınca görülen bir şey herhalde. Bir miting alanında kürsüye çıkıldığında, bir panel/seminer koltuğuna oturulduğunda, ya da birisi olarak ötekilerin arkamızda yürüdüğünü, ne istersek onu yapacaklarını bildiğimiz/hissettiğimiz anlarda.

Halk,bu, aşağıda ve mutlaka geride olanları betimleyen sözcük olmalı. Yoksa sokaklarda, evlerde, kahvelerde, otobüslerde insanlar var, hep. Bizim gibi ve en az bizim kadar insanlar. Ve biz bu azman genellemeler, çözümlemelerle ömrümüzü tüketip gittikten sonra da olacak insanlar.

Bilginlerin çoğu bilgi(m) artık. Bilgi, onların mülkü. Bilgi, onların benliklerindeki yaralara yaptıkları eğreti bir yama. Bu nedenle her türlü karşı görüş, benlikteki yaraya yönelmiş bir ok, her türlü tartışma bir maç, bir savaş. İnsanların yaşamlarının giderek bütün dönemlerine yaygınlaştırılan öykünme,benzeşme, özdeşleşme isteklerine yönelik düzenlenmiş, yüksek nutuk mekanları ise bu yaralara yönelik tedavi kurumları. Bizlerse bu maçların daimi mağlupları, bütün bilgi(m)ler, bilginliğe doğru sıradan insanların içine doğru - "m" takıntılarından mülksüzleşinceye kadar bu yaraların ebedi pansumancılarıyız.

Bilginlerin çoğu bilgi(m) artık. Bilgi, onların mülkü. Bilgi, onların benliklerindeki yaralara yaptıkları eğreti bir yama.

Kapkaranlık bir belirsizliğin ortasından üzerimize hasbelkader bir ışık düşürülerek yola çıkarıldığımız bu gezegende her daim oluşu /oluşabilmekten gayrı ne var mülüm olan allahaşkınıza? Sınanmamışın imkanına, sınır durumların ötesine başka nasıl taşırız kendimizi? Kendi içimizde çıktığımızdan daha uzun bir yolculuk türü var mı ki bu gezegende ?

Ve bu yolculukta "Bir varoluş estetiği olarak etik" dışında var mı başka tutamağımız? (Yok tabii. Zaten ben bunların hepsini beni beğenin diye yazdım. Benle özdeşleşin. Ne diyorsam baş sallayıp, gülümseyip, göz kamaşturıp, beni onaylayın diye yazdım. Takılın bana hayatımı yaşayayıın. Dünya önce kendi etrafında, sonra gidip güneşin etrafında, sonra da gelip benim etrafımda dönsün. Dünyanın başı dönsün. Dünya böyle olsun kral da ben olayım.) BEN BEN BEN HEP BENSEK SEK BEN YEK BEN BEN BEN BEN BEN DE HERŞEY BEN DE BEN BEN...

SONSÖZLER

İnsanın aynı yaşamı paylaşmadığı ve sorunlarını bilmediği insanların sorunlarını çözecek çözümlere sahip olduğunu sanması budalalık, kendini beğenmişliktir. Böyle bir uzaktan insancıllık uygulamasının o insanların hoşuna gidecek sonuçlar yaratacağını sanmak aptallıktır. Aydınlar,Batı akılcılığının ta başından beri kendilerini öğretmen, dünyayı bir okul ve insanları da uysal öğrenciler olarak görmüşlerdir.

Paul Feyerabend

Kendisini diğer herkes gibi ölümlü olarak görmeyen birinin, yüzleşme noktasına ulaşabilmek için katedeceği yol çok uzundur. Yüzleşme noktasında ne mutlak cahiller ne de yetkin bilgeler vardır. Sadece halen bildiklerinden daha fazlasını birlikte öğrenme girişimi içindeki insanlar vardır.

Paule Freire

Uçurmak eskiden 'sınıfsız'dı: İsteyen, istediği yerden istediği-gerçekte 'istemediği' kadar-uçabilir, uçurabilirdi. Bu her isteyenin uçurabileceği anlamına gelmiyor yine de, öyle kolay kolay izin verilmezdi. İnsanların kurumları yaratıp, büyütmesinden önceki zamanlarda, cemaatler yavaşlığı erken keşfetmenin erinciyle, 'uçurmuş'u da kendilerinden biri sayarlardı. Böylece 'uçurmuş' olma hali bir 'ayrıcalık'la tanımlanmaz, dünyanın ve insanın bir durumu olarak tevekkülle karşılanırdı. Uçurmuşun yeri de herkesinki kadardı. Tevekkül anlayışıyla, 'algının kapıları'nı zorlayan bu 'meczup'a sevgiyle bakılır, ondan korkmak şöyle dursun, tanrısal bir armağan gibi kabul edilerek, mevcut ilgi ve yakınlık sürdürülürdü. Üstelik onun yükseldiği katlardan dolayı da, birileri ya da bir şeyler suçlanmazdı. Ve zamanın bilinciyle, 'dünyanın insana fazla geldiği' yaklaşımı yerine, bu halin 'tanrıdan geldiği' benimsenmişti.

Belki de dünya bir filozof cennetiydi. Saygı görmek dışında bir ayrıcalıkları olmayan, birtakım 'tuhaf' şeyler söyleyen, işitilmedik bilgiler veren, kehanetlerde bulunan, 'umurları dünya değil' gibi görünseler de, evrenin derinliklerine ve sırlarına göz ve kulak kesilerek, hayatı daha değerli kılacak fikirler bildiren, mes'elleri sohbetten sohbete anlatılarak dünyayı dolaşan, cüret ve hırçınlıklarında bile, boşluğun, hiçliğin karşısında durduklarını sevdiren, şimdi 'sezgi sahibi' diye adlandırabileceğimiz bu eski zaman filozoflarının ayrıcalıkları reddeden yaşama tarzları da, 'uçurmuş'ların benimsenmesinde etkili olmuştur.

Güçlü bir 'iddiasızlık'ta temellenen bu geleneğin filozofları, 'normal/anormal' oluşumları tanrının isteği ya da doğanın zenginliği biçiminde dile getirmekle, 'uçurmuş'ların kendiliğinden hocaları ya da hekimleri sayılmışlardır. Böylece, dünyaya fazla sataşmadan, hayatı açımlayarak yaşama ve yaşatabilme yolunu tutan bu 'sezgi sahipleri', 'uçurmuş'un, yani 'sezginin öteki sahibi'nin bir anlamda 'sezgi kardeşi' olmuşlardır. Ama bu iddiasız kardeşlik' kendini, şimdi bir tür 'kodlama'ya denk düşen 'beyan'dan uzak tutabilme erdemiyle, 'birlik', 'topluluk' ve 'örgütlenme'den korumuş ve mitolojik bir benzetmeyle, her Pegasus (Uçan At) algının başka kapılarında yurt tutmak üzere havalanmıştır. Böylece yalnızlığın yurdundaki her 'uçurmuş', sezginin yalnızlaştırıcı etkisine ulaşabilmiştir. Söylenecenin bugüne gelmesinde, kaybolmadan, azalmadan varlığını sürdürmesinde 'sezgisel yalnızlığın mistik gücü' hep önemli olmuştur. Bu 'mistik iletişim'in yoğun elektriği olmasaydı, sezgi dahil dünyanın tüm kapılarının farkına bile varmayabilirdik, sonsuza değin...

Uçurmak şimdi 'kategorize' edilmiştir.

'Marjinal' endüstri, bayrağını göndere çekeli beri, 'uçurmuş' taklitleri, eski ve yeni sahicilerinin yerini almaya hazırlanıyor. Sıkı bir 'örgütlenme'yi gerçekleştirmek için, karşı çıktıkları söylemleri, tarzları, yöntemleri kullanmakta sakınca görmüyorlar. 'Uçurmuş' ticaretinin muhasebesi iyi tutuluyor. Pazarlama ve satış elemanları, diyalektik öncesi tezlere başvurarak ayrımları kolaylaştırdılar, dünyayı kabaca ikiye ayırdılar. Normal olanla olmayan arasındaki gidiş-gelişler, yolculuklar, değinmeler,

Derdini Anlatamayanlar İçin Ansiklopedi Paradoks Diyalektika'dan:

arayışlar, belirsizlikler, deneyimler, keşifler, meraklar, incelikler ortadan kaldırıldı. Herkese bir bilet verildi: Durduğun yerin dönüşü yoktur. Ya ordasın ya burdasın. Böylece dünyanın kapılarına biri daha eklendi. Öteye geçmek isteyenlerle, kendini ayak basmadıkları 'eşikte' hissettirmek isteyenler birbirine karıştırıldı. Bir 'türedi' uçurmuşlar sınıfı çıktı ortaya. Taklitlerinden ne kadar sakınılabilirdi ki? Ha-

UÇURMA AYRICALIĞI

(Yıktığı duvarların altında kalanlara...)

lüsinasyon, taklidi gerçeğin yerine koyan, ve modern zamanın sayılı 'uçurmuş'unu da rahatsız eden sahte gelenek hızla yaygınlaştı.

'Uçurmak' eğilimi ve eyleminin 'şahsi' olduğu, kaynakları, sebepleri, oluşum biçimleri nasıl olursa olsun, farklı ve benzemez olduğu, 'uçurma'nın dünyaya ilişkin kaygılar ve zorluklardan gelse de 'içkin' olduğu, her 'uçurmuş'un kendi 'şöhreti'yle yaşamasının yeterli olduğu ihmal edilerek, bu 'şöhret'e 'sınıfsal bir ayrıcalık' kazandıracak derecede fantaziler,ekstra özellikler, mucizeler sonradan ve vahşi bir abartmayla yakıştırıldı. Burada unutulan ve en önemli olansa, duvarları da öncülerin yıkılacağıydı. Yıkma talebindeki 'samimiyet' onlara mahsustu ve onlar duvarları çoktan yıkmışlardı, içlerindeki duvarlar dahil. Yeni yıkımlarda onları aramak boşunadır artık. çünkü 'yeni yıkıcı'larda, eski duvarları yenilerini kurmak için yıkma acelesi ve hırsından başka bir eylem yok: Ne ellerinde tez ne içlerinde yıkmanın ağırlığına denk bir hafiflik. Onlar yalnızca 'göstermek'le ilgileniyorlar.

Oysa 'uçurmuş', 'yıktığım duvarların altında kaldım' diyebilendir. 'Uçurmuş' onlardır: Yıktığı duvarların altında kalmış, içlerinden öyle taşlar yuvarlanmış, öyle büyük kapılar açılmıştır ki, kimse duyamaz. Birbirlerini onlar duyuyorlar.

'Veli'ler,'Deli'ler,'Pioneer'ler uçtukları yeraltında, kendilerini gülümsetecek bir şeyler buluyor olmalılar şimdilerde: Çünkü 'uçar gibi' yaparak ayaklarını yerden kesemeyen yeni uçurmuşlar sınıfının gürültüsü, mekanik kanat sesleri, sahici uçurmuşları gülümsetecek bir 'düzey'e ulaştı: 'Çok alametler belirdi...'

Ama aramızda olan ve olmayan eski-yeni tüm sahicilerin meseleleri anlaşılmadan kalacak. Onların dünyaya ve insanlara rağmen, dünyayla insan, insanla insan, insanla doğa arasındaki 'öldürücü' ilişkisizliğe rağmen, 'anlamak' ve 'anlaşılmak' çabasıyla ulaştıkları 'düzey'de uçurdukları hiç bilinmeyecek. Uçurmanın şahsi, meseleninse insani olduğu bilinse de bilmezden gelinecek. Hiçbir ayrıcalık talep etmeden yaşadıkları, bunun için konuştukları, sustukları ya da küstükleri, ama modern horgörme yöntemleriyle kırgınlığa uğratıldıkları, herkes adına hiçbir şey olmak istedikleri, dünyaya açık oluşlarıyla herkes adına göze aldıkları, bunun sonunda dünyanın dışına doğru nasıl zorlandıkları, asilik, pasiflik ya da tembellik olarak adlandırılan ve hemen her zaman ürkülen, korkulan, fazla gelen eylemlerinin gerçekte kendi mutluluklarından çok başkalarının mutluluğuyla ilgili olduğu, bir insanın düşlerini gerçekleştirmek, yaşatmak için nasıl ve nerelerde çırpındıkları, 'yitirilmiş' ya da 'lanetlenmiş' olacaklarını bile bile bu düşleri yaşattıkları ve her şeyin sonunda tümüyle kaybolmak için 'dünya ve ben' yalnızlığına uğrayıp artık 'uçurmuş' çocuklardan oldukları... Bütün bunlar ne kadar anlaşılacak? Kim anlayıp paylaşacak?

Bir ruh olarak, uçurmuşların varlığını bilmek, onları tanımaktır. 'Uçurma'yı , ayrıcalık olarak sınıflandırmak ise bu ruha aykırıdır. Ama 'seziyorsanız' ya da 'anlama sevgisi'yle yoğunlaşmışsanız, bilin ki 'ayrıcalık' tanıdığınız insanlar, bir tarzda 'uçurmuş'ların arasındadır.

Ve bu paradoks sizi üzse de, onların 'uçurma ayrıcalığı'nı onaylamanız için, size ihtiyaçları yoktur. §

HAYDAR ERGÜLEN

Hangi "PSİKİYATRİST" ?

Modern tıp ülkemize ilk olarak fransızca girdi. Muhtemelen bu yüzden, tıbbi terimlerin çoğunda, o arada uzmanlık dallarının adlandırılışında da bu dili kullanırız. Fransızca olan kelimeleri Türkçe yazım kurallarına uygun olarak yazarız. Ancak son yıllarda bu genel uygulamada bir ayrıcalık oluştu ve psikiyatr demeyi bıraktık, psikiyatrist demeye başladık. Bu yazıda, psikiyatr'dan psikiyatrist'e olan değişimin çağrıştırdıklarına değinmek istiyorum.

Öncelikle nedenler üzerinde duralım. İlk akla gelen şüphesiz, bu değişimin ülkemizin son yıllarda içinde bulunduğu Amerikanlaşmanın sonucu olduğu görüşü. Avrupa'dan ve dolayısıyla kelimelerin Fransızcasından vazgeçilerek, ülkenin politik yön değiştirmesine paralel olarak İngilizcenin yeğlendiği düşünülebilir. Üstelik son zamanlarda her cümlede bir iki İngilizce kelimeye yer vermenin çok "in" olduğu da göz önüne alınırsa bu görüş akla yakın da gelmektedir. Ancak bu önerme iki açıdan eleştirilebilir. Birincisi, bütün tıp dalları arasında bu değişimin neden psikiyatri ile sınırlı kaldığıdır. Öyle ya, kadın hastalıkları ve doğum uzmanına eskiden olduğu gibi jinekolog diyoruz, jinekolojist değil! İkinci eleştiri ise şu: Çok şaşırtıcı bir biçimde, kelimenin İngilizce yazılışını esas alıp Fransızca okunuşta ısrar ediyoruz. Kelimenin İngilizcesini kullandığımıza göre, okunuşu "saykayatrist" olmalı. Oysa biz onu psikiyatrist olarak okuyoruz. Ancak bilindiği gibi bu terimin Fransızcasında "ist" takısı yok. İngilizce bir kelimeyi Fransızca okumak, harika bir sentez! Bunun Türk halkının sentezlere düşkünlüğünün bir örneği olduğu, bir zamanlar moda olan Türk-İslam sentezinin pek tutmaması üzerine yeni sentezlere yönelindiği ve söz konusu Fransızca-İngilizce sentezinin bu eğilimin bir ürünü olduğu dahi öne sürülebilir. Bu tartışmayı post-eylülist (bir sentez de benden) uzmanlara bırakıp, psikiyatri-

ye geri dönelim.

Psikiyatr'dan psikiyatrist'e olan değişimi bir kimlik arayışının sonucu olarak görmek istiyorum. Söz konusu kimlik arayışı yalnız ülkemiz psikiyatrisinin değil, genelde dünya psikiyatrisinin en güncel sorunlarından biri. Bu arayışa yanıt olarak, yeniden tıp camiasına geri dönüş öneriliyor. Söz konusu geri dönüşün bilimsellikten geçtiği düşünüldüğünden, "bilimsellik" hiç bir zaman olmadığı kadar moda oluyor; herkes araştırmadan, çift körden, skaladan bahsediyor. Oysa psikiyatri "bilimsel" olabilir mi?

Tıp dalları arasında psikiyatrinin çok ayrıcalıklı bir yeri var. Herşeyden önce bunu kelime kökeninde açıkça görebiliriz. Psikiyatri Yunanca "psukhê=ruh" ve "iatre=hekim"den türetilmiştir, ruh hekimi anlamına gelmektedir. Oysa bilindiği gibi tıp dallarının büyük çoğunluğu Yunanca "logos"tan gelen ve "bilim" anlamında kullanılan "loji" takısı ile sonlanırlar. Bir anlamda psikiyatri daha başından "bilim"den vazgeçmiş ve yalnızca "hekim" olmanın alçak gönüllülüğünü kabullenmiştir. Psikiyatrinin bıraktığı bu boşluk, ilk ortaya çıktığında özellikle deneysel bir bilim olan psikoloji tarafından doldurulmuştur.

Psikiyatrinin özellikle ülkemizdeki durumunun bir değişimi ve hatta bir dönüşümü gerektirdiği ortadadır. Psikiyatr-psikiyatrist örneğini bu değişimin bir habercisi, ancak yanlış bir habercisi saymak gerek. Yanlış diyorum, çünkü psikiyatrinin kendine özgünlük ve ayrıcalık kazandıran yerini bırakıp diğer tıp dallarıyla aynı sıraya girmesinin hem doğru hem de zaten olası olduğuna inanmıyorum. Psikiyatri böyle bir kimlik arayışını görece yakın bir tarihte yine yaşamış ve logos'un büyüsüne kapılanlar nöroloji'yi kurmuşlardır. İşte o zamandan beri psikiyatri sözün büyüsüne kapılanların ilgi alanı olarak kalmıştır.

Öyleyse, ülkemiz psikiyatrisinin mutlaka gereksinim duyduğu bu değişimi, onu sıradanlaştıracak bir yönde ve "psikiyatrist" kelimesi gibi bir takım anlamsızlıklar peşinde aramak yerine psikiyatrinin oldukça eski ancak bizler için bakir alanlarına yönelebiliriz. İnsanı dışlamayan ve sözün büyüsüne kapılan bir psikiyatriye en önemli kuramsal dayanak psikanalizdir kuşkusuz. Üstelik o çok sevdiğimiz "İST" takısından da vazgeçmemiz gerekmez bu yeni kimliğimizde!

BİR PSİKİYATR
PSİKANALİST

Kafama gelen bir düşünce veya beynimin gündemine gelen herhangi bir konu, beyin hakimiyetimi ezerek başka zihinsel düşünceleri alt üst ediyor ve hemen zihnimi dağıtarak sıkıntı vermeye başlıyor. bu başlangıçtan sonra düşünceler bir iken

di-dim

çoğalıyor ve beynim allak bullak oluyor.

di-dim

Tabii ki sonunda herhangi bir uğraş beynimin bütünüyle ve gönül rahatlığıyla değil beynimin dışa açılmaya fırsat bulabilen çok az bir kısmı ile ve zoraki olduğundan çok kısa sürüyor ve sürerken de huzursuzluk içinde sürüyor.

Çok sevdiğim insanları dimağımda temiz ve net olarak tuttuğum zaman çok mutlu oluyorum. ama, bunlar zihnimdeki gariplikler dünyasına karıştığı zaman değerleri kayboluyor.

Gözlerimi yani bakışlarımı bir yerden bir başka yere çevirdiğim zaman zihnim dağılıyor. Ne düşündüğümü bilmiyorum. Karmaşa ve sıkıntı, sıkıntı... Giderek, daha önce biraz sabredebildiğim sıkıntılara da dayanamaz oldum. Öfke halinde; insanlara, eşyaya dönük tecavüz halinin, artık Allah'a isyana dönüştüğünü hissediyorum.

Çanakkale türküsünü hatırlıyorum. O türkünün di-dim, di-dim şeklindeki nağmelerini karşımdaki insanlara bakarak düşünüyorum ve bu gürültüyü komik buluyorum. (örneğin, 1921 yılında Yugoslavya'dan misafir gelen Sıtkı dayı ve yenge'ye bakarken)

Nedret amcaya ve Vahit amcaya baktığımda; "güzel olmuş, hamuru iyi tutmuş" diyorum ve onları böreğe benzetiyorum.

Bana iğne yapan Neriman teyzenin evinde iğneyi olduktan sonra, o sırada karşımda bulunan insanları; anneannemi, Ali amcayı, Neriman teyzeyi ve kızları Asuman'ı adileşmiş insanlar olarak gördüğümü hatırlıyorum. Özellikle, Ali amca ile Neriman teyzenin evlendiklerini ve Asuman 'ın doğduğunu düşünmüş ve bunu adilik şeklinde algılamıştım. buradan düşüncelerim Çiğdem hanıma, sırtıma binen Levent'e kaymıştı. Bu adilik algılamasına onların neden olduğunu düşünerek öfkelenmiştim.

J.G.

Sevgili J., Sana ulaşamadığımız için yazılarını izinsiz ve rumuzlu yayınlamak zorunda kaldık. Özür dileriz. Şizofrengi.

İÇ-KİN

Ve gittiler,

Durmaksızın yineleniş,

O yabani atların haykırışları,

Sussalar bile duymamazlık edemediğin bir çöküş ve yeniden diriliş hikayesi, gitsen de seni sen olarak hissetmediğin zamana dek sürecek bir tekrardan ibaret olanı yaşamamaya içtiğin antlar kahkahalarına boğulur, uyku ve uyanıklık arasında kabusların olur o günkü, şimdi git yarın yine gelirsin diyemediğin o yabanıllıktan alırsın gücünü ve güçsüzlüğünü, ölümüne mücadele ettiğin herşeyi iz bırakmaksızın gömmek istesen de yapamayacağını bilirsin. Bir ıslık gittiler mi? -hayır sen çıkardın kafanı o bulanık sudan şiir ve düz yazı arasındaki duygulanımsal farkı bilemeden öleceksin dedi. Bazen umurunda olmuyor değil mi? Önemli değil o zaten her gün kendi küçük trajedilerini yazamamaktan muzdarip utangaç oğlan çocuğu olmaktan başka bir şey yapmak ta istemiyor. Kim demişti o çocuklar büyüyecek diye, kim arkasını sıvazlamıştı kuşaktan kuşağa geçirilen hummanın, kim böyle olması gerektiğini söylemişti, kim kurumuş bir çiçeğin her gün sulanınca yeşereceğini söylemişti? Kahrolası hüznünle dur, dur ki ayakta kısacık bir trajedi anını yaşat onlara, onlar ki ne güzel mutludurlar kendi mutsuzlukları içinde- Uçak dümdüz bir şehrin askeri havaalanına indiğinde karşılaşacağın manzarayı bilmiyordun değil mi canavar?

G.B., Mayıs,1992

DELİLİK ÜZERİNE KONUŞMALAR-3

BİR "AKIL HASTASI".

İş?
Masa başı işleri, bir yere bağlı olarak çalışmak beni sıkar. Kravat takmayı sevmiyorum. Memuriyeti sevmiyorum. Kravat afedersiniz yular. Bence bir anlamı yok. Her koyun kendi bacağından asılır sözünü kabul etmiyorum. Neme lazımcılık en büyük alçaklıktır. İnsan toplumsal bir varlıktır. Toplum sorunlarıyla ilgilenmesi gerekir. İlgilenmiyorsa gitsin mağarada yaşasın.

Hayatın anlamı?
Bu dünyaya kendi isteğimizle gelmediğimiz gibi, yaşadığımız hayatta olagelen olayların istediğimiz gibi olmamasını doğal karşılamamız gerekir. Sağa sola bakarak karşıdan karşıya geçsek bile, alkollü vasıta kullanan birinin kurbanı olabiliriz.

Kainat?
Birgün kovaya su doldurdum. Süpürgeyi daldırdım. Duvara sürdüm. Çeşitli şekiller meydana geldi . O şekillerin meydana gelmesi tesadüfi olduğu gibi, kainatın meydana gelmesi de tesadüfidir.

Başka ülkeler?
Çok gezen değil, çok okuyan bilir. Okumayı seviyorum. Doktorların çelişkiye düştüğünü kabul etmektense sigaranın sağlığa zararlı olmadığını kabul ederim.

Gelecek?
Dünyayı tosuncuklar idare ediyor. Tosuncuklara ihtiyaç duyulmayan bir dünya özlüyorum. Aletlerin idareye ihtiyacı var. İnsanların idare edilmesini aklım kabul etmiyor.

Entellektüel?
Entelleşmeyelim diyorlar ama moda olan birşeyi takip etmek lazım aslında.

Mücevher, ev eşyası, elbise?
Kitaptan başka mal mülküm yoktur benim.

Sinema?
TV seyrediyorum. Haberleri, filmleri, gece jimnastiğini. Kırmızı Koltuğu seyredemiyorum. Babama ait TV'nin mülkiyeti.

Tarihte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?
Devamlı geçmişleri ile övünenler gelecekten ümitlerini kesmişlerdir. Yaşadığım zamandan memnunum.

Psikiyatri nasıl olmalı?
Herkes kendi kendisinin doktoru olmalı. Bu önerimi geri alıyorum. Çünkü o zaman mevcut psikiyatristler, bu işsizlik ortamında ne yaparlardı.

BİR İNŞAAT İŞÇİSİ.

Deli?
Arife tarif gerekmez. Akıl dengesi noksan olan kişidir benim duyduğum. Bazı kişilerde de akıl fazlası olur, onu taşıyamaz. Deli her zaman iyi hisseder. Çünkü gerçeği görür. Ben buna tanık ta oldum yani. Adam aklını kaybetmişti. Hoca vaiz ederken, hocanın noksanını anladı. "Ağır ol" dedi, "arabalar çarpışacak".

Türleri?
Valla bilmem. Zır deli vardır. Hiçbir şeyle ilgisi olmayan kişiye derler.

Tedavisi?
Onu hekimler bilir.

Akrabanız "deli" olsa?
Ben de onla üzülürüm. İnsana iç acısı verir. Çünkü elden birşey gelmiyor.

Hastaneler olmasa?
25 yıl önce vardı, bizim köyde deliler. Adam saraydı. Çekip dağa gidiyordu.Zincirliyorlardı. Hastaneler iyi oldu.

BİR ÇİFTÇİ, 65 YAŞINDA.

Deli ?
Ne diyeyim. Okuma yazma bilmem. Serseri serseri gezer. Şey konuşur. Uydur birşeyler yaz işte.

Tedavisi ?
Hastanede yatarsan olur. Çok iyileşirler. Yengem benim deli oldu, iyileşti. Şakir yattı, iyileşti.

Psikiyatri ?
Ne bileyim be kardeşim..

BİR EV KADINI, 36 YAŞINDA.

Deli ?
Aklından noksan deriz. Beyninde zedelenme olur. Aklını kaçıranlar da olur. Öyleler de var.

Türleri ?
Olmaz mı ? Kaç türlü deli var. Haliyle belli olur. Geziminden, konuşmasından. Hasta ya. Bilemez, konuştuğunu.

Tedavisi ?
Olmaz mı ? Olmasa daha çok yürür, türer.

Akrabanız olsa ?
Ne var elimizde ? Ne yapabiliriz ki ?

Psikiyatri ?
Ne bileyim ki ? Ne o ?

Hastaneler olmasaydı ?
Etrafı sararlardı. Dolarlardı etrafa.

FATİH ALTINÖZ

benimle konuşmak zorunda bunu ellerinin tütünden sararmamış olmasından anlamıyorum sadece bakımlı yüzünde dingin bir ifade var neredeyse hayattan memnun kendi halinde rol yapmak zorunda: Bir doktor üzerinde beyaz bir üniforma hayatın tüm totaliter özelliğini bedeninin üzerinde taşıyor bir müddet için yalnız değilim ve kendimden bahsetmem gerekiyor doktorun dimağında aldığı eğitimin koşullanması ve gündelik mesainin zorlayıcılığı sorduğu suallerde saldırganlığa bazılarında sonuç alıcı zorbalığa neçünkü doktorun hakkımda önceden edindiği intibalara kafasında şekillenmeye başlamış teşhise göre davranmalıyım ilk önce çünkü tedavi sistemini çökertmek istemem burada korunuyorum bunun karşılığında özgürlüğümü veriyorum dışarda gündelik lisanın tahakkümünde yaşıyorum bir kez konuşmayı istedin mi kullanacağın gereçler belli kendini kelimeleri kullanarak ifade etmek zorundasın sonuç olarak esaret insanın öyle temel bir özelliği ki bundan kurtulmanın çaresi yok tedavi sürecimin devam etmesi için tedaviye muhtaç ve teyen bir zamanın içinden sesler getirirler kulağıma oysa düşünmeyi dizginlemek için onu kullanılagelen kodlara uydurmak için sesleri doktorun sesini haydi yemek sesini düzenli olarak duymak gerekir ulaşamadığım seslerle bugünkü hayatın içinde yaşamak istemiyorum o zaman düşünce akışının göstergeleri değişiyor çağlar öncesinde insanların yalnız yaşamak için gereken herşeye sahip bulunduğ sürekli baharın hüküm sürdüğü bir zaman olduğunu sanıyorum lisanın gösterge ile gösterilen olarak ikiye bölünmediği bakışlarla

YALNIZ DEĞİLİM !

den olacak benimle konuşmak zorunda çünkü bir doktor sevdiğim kelimeleri tekrarloyabilirim ama istediğim şeyleri söyleyemem davi edilebilir olduğumu hissettirmem gerekir yoksa üşürüm cinler ellerimi bağlar arayıp ve bilinmedik bir coğrafyadon bilinmeve dokunmalarla diğer canlılara da ulaşılabildiği bir zaman.

S.K.

60'LARIN HAREKETLERİ

Yazımızın ilk bölümünde (bakınız Şizofrengi, sayı 2) hareketin yalnızca 'görünen' kısmını incelediğimiz ve 68 Mayısına katılanların (sağolsun) mantığın ikna edici gücü sayesinde, uygulamaya sokmaya çalıştıkları fikirlerin tam tersi eylemlere maruz kalmalarını gözler önüne serdiğimiz söylenebilir. Bunu söylemek, paradoksu derinleştirmek olacaktır, çünkü bu durumda, Mayıs eylemcilerini 'harekete geçiren' (faire) gerçek bilinçdışı itkinin, hiçbirşey 'yapılamayacağı' (faire) ve aslında yapılmaması gerektiği fikri olduğunu itiraf etme zorunluluğu doğacaktır. Esas sorun ise bambaşkadır. Herkesin de bildiği gibi , çeşitli ölümler (öznenin ölümü, insanın, anlamın ve öneminki, tarihinki vs.), sözde bilimsel bir ideolojinin-yapısalcılığın-temsilcileri tarafından Mayıs 68'den çok önce duyurulmuştur. Kronolojik sırayla Levi Strauss, Lacan, Barthes, Althusser bu ideolojinin telallığını yapmışlar ; içlerinde bu makalenin yazarının da bulunduğu bazı kişiler de 68'den çok önce yapısalcılığın içeriğini ve politik etkilerini sorgulamaya başlamıştır. O günleri yaşayanlar bilir, 60'ların başlarında Paris'te bazı üniversite çevrelerinde militan olmak, genelde yapısalcılığa, özelde Althusser'e karşı olmayı gerektirirdi. Althusser karşı saldırıda bulunmakta gecikmedi ve daha 1964'te eğitim programlarının ve yapılarının , özde 'sınıf mücadelesinden' muaf olduğunu, yani politikdan muaf olduğunu ileri sürdü. "Fransız ideolojisinin" diğer yazarları, kimi açıkça (Foucault gibi), kimi de üstü kapalı biçimde kendilerin yapısalcılığın saçakları altına sokru. Hepsi Mayıs 68 öncesinde söylemeleri gerekeni (gerçekte söyleyecekleri birşey varmışçasına) söylediler ve fikirlerinin hareketin eylemcileri üzerinde etkili olması için yeterli süreyi elde ettiler, (en azından Paris entelijensiyası ve yayın çevrelerinde).Ne var ki, bu etkinin herhangi bir izine rastlamak mümkün değil. Bu ideologların 'idea'larına değinen nadir makalelerde ya alay ya da aşağılama seziliyor.

Mayıs 68 ve 60'ların iktidar hareketleri, bürokratik-kapitalist dünyanın yadsınması ve bu hareketlerin ortaya koyduğu yeni fikirlerde ve pratiklerde kendini gösteren, bağımsızlık tasarısının gücü ve dirençliliğidir.

Sürekli karşımıza çıkan, kurulu düzenin, imgelemin yüceltilmesinin (bunun Foucault, Derrida, Bourdieu ve hatta Lacan ile ne gibi bir bağlantısı olduğunu merak etmemek elde değil!), özgurlük ve "jouissance" kutlamalarının, fakat hepsininde ötesinde , sosyalizmin ve yeni toplumsal düzenin eleştirisidir.

Başka türlü de olamazdı zaten. Örneğin Lacan, hem 68 öncesinde hem de sonrasında, öznenin "varolmayış"ından (unbeing) söz eder. Ne 68 öncesinde ne de 68 sonrasında kimse Lacan'ın devrimci yada bireyci olarak tanımlanacağını düşünemezdi. (birkaç cesur akademisyen dışında tabi) O açıkça ve kesinlikle 'Lacancı' ve 'Lacansal' dı. Anatezi hep, öznenin yarılmasının (schize), yapısal yabancılaşmaya yol açtığı ve bu nedenle de aşılamaz olduğu idi. Mayıs 68 sırasında , pratik faaliyetin temel sorunu kurum(institution) sorunu idi. Lacan'izmin gizemli 'Yasa' ve 'Sembolik' kavramları sayesinde bu sorun gözlerden gizlendi, 'de facto 'geçirlilik ile 'de jure' geçerlilik arasındaki ayrım ortadan kalktı. Bu açıdan, diğer yazarlar, temel sorunun hasır altı edilmesini sağladığı için Lacan'a borçludur: Peki ama, sizin söyleminizin konumu nedir?

Mayıs 68'in bu mikrokosmos üzerine çelişkili, daha doğrusu paradoks bir etkisi oldu. Bir taraftan 'yapısalcılık eriyip gitti, kimse adını bile anmaz oldu , hatta ateşli savunucuları bile, Foucault gibi, artık ve/veya hiçbir zaman bu akımla ilgileri olmadığını ileri sürdüler. Diğer taraftan aynı yazarlar (ve yandaşları) hızla farklı nitelikte bir 'başarı ve 'ün' düzeyine çıktılar. Yani Lacan'ın L'ecrits (Yazılar) kitabı 68 öncesi 30.000 satmışken, sonrasında 300.000 satacaktı. Bu medyanın yatkınlığı ve adı geçen şahsiyetlerin(emprezaryaların) pazarlama yeteneğine bağlıydı. Yurt içi ve dışı fikir pazarındaki güçlü talepte bunda etkili oldu. Kuşkusuz Mayıs 68'in başarısızlığı ana etkendi. Ferry ve Renaut'un ahmakça hataları da burada yatar. İdeologlar, Mayıs 68 hareketinin sınırlarının (son sınırların, tarihsel zayıflığın en son analizindeki) yasallaşmasını sağladılar; güç el-

de etmeye çalışmıyordunuz ve haklıydınız, çünkü karşı güç demek güç demektir ve bu böyle sürer gider. Aynı zamanda, ideologlar bile geri çekilmenin, vazgeçmenin, bağlanmamanınyada ölçülü bir bağlanmanın geriye dönük haklı gösterilmesini öğretti: her durumda, bize tarihin, öznenin, bağımsızlığın sadece birer batı söylencesi olduğu anlatıldı.

Mayıs'ta hareketlenen kişilerden bazıları militan olmayı sürdürdü (Troçkistler, Maoistler vs.) ama bunların sayısı binleri geçemedi. 1972'den sonrada giderek azaldılar. Diğerleri, Mayıs-Haziran 68'e katılan ancak artık gerçek bir harekete inanmayanlar, hareketin başarısızlığı kendilerinin sinsi 'özeleşmesi' haklı gerekçeler aradı ve ideologların nihilizmi bu insanlara tam uydu. Ferry ve Ranaut'nun tanımladığı ideologlar, kendi yaratısı karşısında iktidarsız olan insanın ideologlarıdır ve Mayıs 68 sonrası haklı göstermeye çalıştıkları da gerçekte bu iktidarsızlık, cesaretsizlik ve yorgunluktur.

Mayıs 68 ve 60'ların iktidar hareketleri, bürokratik-kapitalist dünyanın yadsınması ve bu hareketlerin ortaya koyduğu yeni fikirlerde ve pratiklerde kendini gösteren,bağımsızlık tasarısının gücü ve dirençliliğidir. Ne var ki 'başarısızlığın' en azından görünüşte,modern politik hareketlere sıkı sıkıya bağlı olduğu boyutu pekiştirmişlerdir aynı zamanda. Şeylerin var olan düzenini yapıcı yönde eleştirmenin uzun süre devam etmesinin müthiş zor oluşu,bağımsızlık kavramının bireysel, aynı zamanda da sosyal bağımsızlığı içermesinin kollektif self-devlet yoluyla gerçekleşmesinin olanaksızlığı. (bunun sonucunda hareketin çöküşünden sonra maoist ve troçkist mikrobürokrasilere,"maosponteks" likefakşiyonuna ya da sözde "ara bozucu" ideolojik nihilizme doğru gerçekleşen gülünesi geçiş) Aslında bu bozgun, modern zamanların başlangıcından bu yana yakamızı bırakmamıştır. Fransız Devrimi sonrasında meydan Jakobenlere sonra teröre kalmıştır. 1917'de Rusya'da Bolşevikler toplum desteği olmadan iktidarı ele geçirmiş, modern zamanların ilk totaliter gücünü kurmuştur.

Bu bozgun nadiren totaldir. Çoğunlukla bu hareketler belirli hakların özgürlüklerin ve güvencelerin yerleşmesini sağlamıştır. Kurumlaşmanın gerçekleşmediği diğer bazı durumlarda bile,hayata bakış ve toplumun gündelik yaşamında derin izler bırakmıştır, tıpkı 1871 Paris Komünü ve 60'ların hareketleri gibi. Şu anki durum modern politik imgelemin anti-nomik özelliği ile yakından ilişkilidir. Bu imgelem bir yandan bağımsızlık ve onun toplumsal kurumlara yayılımından etkilenir, diğer yandan da nadiren,o da kısa bir süre için, kendini politika ve onun kurumlarından kurtarabilir. Sonuçta modern zamanlarda politikanın kollektif bir eylem olarak(özelleşmiş bir meslek değil) bir spazm, bir ateş nöbeti, gayret ve öfke; diğer yönlerden hala önlenemez ve düşmanca olan iktidarın aşırılıklarına bir tepki,düşman ve ölümlülük olarak kendini gösterdiği, kısaca tek başına bir "devrim" olmayı başaramadığı açıktır.

Bazı kendini bilmezler Mayıs 68'in "anlam"ının porno videoların satışını arttırmak olduğunu ileri sürebilirler. Daha verimli bir görüş Mayıs 68 ve 60'ların hareketlerinde çağdaş toplumun gizil vaatlerini ve modern insanlığın bütün bu saçmalıklardan uzaklaşmak, kendini politize etmek ve kollektif işiyle ilgilenmenin normal ve düzenli bir durum haline gelmesini sağlamak konusundaki zorlukları görmektedir.

60'ların hareketlerindeki çözülme, batı toplumlarında politik yaşamın girdiği yeni regresif evrenin başlangıcının habercisidir. 15 yıldır bu evreye tanıklık etmekteyiz.

Bu regresyon, yeni bir bürokratikleşme/özelleşme/medialaşma raundu ile eledir (hatta eşanlamlıdır). Aynı zamanda daha geleneksel bir ifadeyle, liberal, oligarşik düzende otoriter politik eğilimlerin muazzam geri dönüşünü temsil eder. İnsan bu olguların geçici yada kalıcı olduğunu düşünebilir, modern toplumun evriminde özel bir zamanı gözterdiğine inanabilir yada bunları insan toplumunun aşılamaz özelliklerinin durumsal ifadesi olarak kabul edilebilir. Yasak olan, 60'ların hareketlerinin temsil ettiği kollektif mobilizasyon yüzünden, batı tarihinin 'gerçekte' ne olduğunu unutmaktır. Batı toplumlarının içinde kendilerine bir zamanlar yaşam gücü vermiş olan ve birgün başka bir şeyin tomurcuklanmasını sağlayabilecek kurumlar ve özellikler tortulanmıştır. Tek önemli bölünme buradadır. Bendeniz gibi bazı kişiler günümüzdeki düzenlerin içerdiği özgürlük sınırlarının , bu tür hareketlerin tortul yan ürünlerinden başka birşey olmadığı ve yüzyıllardır süregeldiğine inanır; bu hareketler olmaksızın düzen, bu özgürlükleri hiçbir zaman üretmeyeceği gibi, üstelik (şimdi olduğu gibi) acımasızca yok ederdi. İnsanlık kuşkusuz daha iyisini başarabilir. Diğer bazı kişiler ise sonunda , gerçekleştirilmiş özgür ve adil bir toplumda yaşadığımıza inanır (elbette birkaç reform daha gerekebilir).

Yine de sekiz yüzyıl kadar önce batı Avrupa'nın ilk özgür kentlerinde başlayan tarihsel sarhoşluğu ikinci kez yaşadığımızı itiraf etsek, aynı zamanda özgürlük rüyası ve self-devletin, gerçeklik ve sorumluluğun da sonunda olduğumuzu düşünsek, hatta bütün ayrıcalığımızla, Pajgua ve Fabius, Herneuve Leotand, Playboy ve videoklipler, pop felsefesi ve postmodern (saçmalıklar) kılığındaki insanlık durumunun belirleyici gerçekliğini görecek durumda olduğumuzu bile kabul etsek, 1776 ve 1789, 1871, 1917 ve Mayıs 68'in 'anlam'ını bunlarda aramak uygunsuz olur. Kabur gibi bu hipotezde bile 'anlam' insan varoluşu için başka olasılıklar arama çabasında yatmaktadır.

*Bu yazı, Gilles Lipovetsky (L'ere du vide Essais sur l'individualisme contemporain, Paris, Gilleard, 1983)ve Luc Ferry ve Alain Renaut(La Pense 68, Essai sur L'anti-humanisme Contemporain, Paris, Gallimard,1985) tarafından yapılan Mayıs 68 üzerine yorumların bir sorgulamasını yapmak amacıyla yazılmıştır.

CORNELIUS CASTORIADIS
Türkçesi: Banu Büyükkal

HAYATIMIN EN GÜZEL SAHNELERİ II

YAZLIK SİNEMALARA ERKEN BİR NOSTALJİ DENEMESİ

yurdaer'e

Eskiden, yani çocukken, ben de herkes gibi tüm zaman imgelerimi okul tatillerinin büyüsünden ödünç alırdım. Yaz mevsimi hem çocukluk düşlerimin sınanması , hem de masum zihnimin acılı hayat yolunda attığı ilk adımlardı benim için. Birçok güzel kıza aşık olduğumu gülerek hatırlıyorum da, gerçekten neler yaşadığımı o kadar iyi hatırlıyamıyorum. Yaşıtlarım yetişkinlik hırslarının ilk hazırlıklarını yaparken ben yoldaşımla her gece sinemaya giderdim. Yazlık sinemaya. Filmler önemli değildi: Poe'ya tutkun yeteneksiz bir sinemacının çektiği imkansız derecede kötü bir filmden çıkınca bile hiçbirşey olmamış gibi dondurma yemiştik can yoldaşımla. Her filmden önce duyduğum o aptalca heyecanı benimle paylaşan tek kişi, ruhumun ikizi olan ölümsüz dostumla ben, işte böylece her gece korkunç düşsel o yazlık sinemaya gider, evrensel monotonluğun provasını yapardık., çaresizce. Evet okuyucular yanıldınız, sinema aşkının ucuz övgülerini düzmeyeceğim bu kez, film izleme tutkusu, diğer birçok şey gibi ,çağımızın yalanlarından biridir. O da aynı kaynaktan beslenir, çürümüş toplumumuzun zorba gövde gösterilerine karşı güçsüz bir hoşnutsuzluk ve yatıştırıcı bir alışkanlıktır, hepsi o

Yazlık sinema benim için (bizim için) bir tür tapınaktı, hümanist sinemaseverlerin afyon etkisi yapan dinsel ritüelleri uygulanmazdı ama orada. Bizimkisi inançsızlık üzerine kurulu bir dindi

kadar. Biz her gece o yazlık sinemaya giderken, sıkıntımızı sözcüklere dökmenin yeni yollarını arardık, katıksız neşe denen o şeyi acımasızca yargılamanın bir başka biçimiydi belki de bu. Bazen filmi beğendiğimiz de olurdu, o zaman eve daha yavaş adımlarla dönerdik, döngüyü kırmazdı bu güzel rastlantılar, şeyler ruha ne yapabilir ki?

Yazlık sinema benim için (bizim için) bir tür tapınaktı, hümanist sinemaseverlerin afyon etkisi yapan dinsel ritüelleri uygulanmazdı ama orada. Bizimkisi inançsızlık üzerine kurulu bir dindi, her gece ışık oyunlarıyla acılı dualar okurduk, bizim yolumuz hiçbir yere çıkmayan bir patikaydı, gece konuştuklarımızı sabah unuturduk.

Yıllar geçtikçe, yani büyüdükçe, tüm zaman imgelerimi okul günlerinin sıkıntısından ödünç almaya başladım. Yazlık sinemaya yine gidiyor, ancak bu kez film seyretmek istiyordum. Büyü bozulmuştu, çocukluğun ne olduğu belirsiz büyüsünden bahsetmiyorum, bizzat toplumsal kökenli bir değişimdi bu. Kimliğimi oluşturan en önemli ögelerden biri saydığım sinema (sanırım hiçbir psikiyatr buradaki ironiyi kaçırmayacaktır), ülkemin yaşadığı kültür bunalımından nasibini almıştı.İçtenliğinden şüphelenmediğim tanrı, bana (ve diğerlerine), ufak bir ceza vermiş, bizi kendi elleriyle yarattığı cennetinden kovmuştu. Sanırım bir daha da almayacak.

İçimde en ufak bir kin yok artık. Alıştım. Hem sinemadan çıkınca dondurma yiyorum yine. En azından bazı geceler.

Durul Taylan

İZM

İZM

İZM

İZM

İZM

Romantizm: Eşeğin, karşı cinsi önünden alınınca, "anırdığı" anki duygularını, hep merak ederim.. Ağlıyor mu, seviniyor mu, yoksa protesto mu ediyor?.. Hiç belli olmaz.

Sürrealizm: Çocukluk arkadaşım, kedileri inşaatların ikinci, üçüncü kat pencerelerine, yada ağaçların çıkabildiği dallarına kucağında taşır, sonra da keyifle atardı... Ben ise, kedi yere çakılsın, toprağın derinliklerine dalarak kaybolsun, sonra da , arkadaşımın ulaşamayacağı kadar uzaklara kaçsın isterdim... Ama her seferinde, yine dört ayağı üstüne düşen kedi, arkadaşımın dizinin dibinden ayrılmazdı.

Sembolizm: Çiçekler arasına gizlenmiş, bir kavanoz balı hisseden sineklerin, dönüp durduğu yoğunluk, bazen hoşuma gidiyor... Bazen de filitimi arıyorum.

Modernizm: Elimi yıkadığım sabunlar, her gün değişiyor. Binbir çeşit kokuları ve renkleri var. "Kepek yapmaz" diyorlar, kepek yapıyor... Ya o şampuanlar?... Vıcık vıcık. Su döke döke bi hal oluyor insan. Yine de bulaşığı kalıyor.

Realizm: Ayakkabılarımı çok seviyorum. Senelerdir, çeşitli nedenlerden dolayı değiştiremedim... Öyle ayak altında da bırakmıyorum onları... Bir camiden, pencere kanatları birbirine vurmasın diye, önlerine konan biçimli ve tutacaklı taşlardan, dut gibi sarhoşken, bir tane çaldım. Masamın bir köşesine koydum. İşte ayakkabılarımı ona dayayıp, her akşam bir saat seyrediyorum...

Postmodernizm: Yemek yerken, şeffaf bir borunun ucuna bağlı, şeffaf bir torba geliyor gözümün önüne. Yediklerim boruda geçerek, pıt pıt düşüyor torbaya... İçtiğim şırıl şırıl akıyor. Torba kıvranarak, tombul bir dansöz gibi oynayıp duruyor...

Süha Tuğtepe

GEÇMİŞ OLSUN

Çok değerli büyüğümüz, abimiz,
biricik ilham perimiz,
medar-ı iftiharımız, her dem taze
bilgilerini devşirdiğimiz,kıymetli
beyinlerimizi göçürdüğümüz, uğruna
nice şehitler verdiğimiz
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'MİZİN
geçirmiş olduğu şiddetli, ateşli ve
bulaşıcı hastalıktan en kısa zamanda
kurtulmasını temenni eder,
acil şifalar dileriz.

Şizofrengi